

Załącznik nr 2 do Uchwały nr...
Rady Powiatu w Przemyślu
z dnia..... 2025r.

**Powiatowy Program Służący Działaniom Profilaktycznym
w Zakresie Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania
i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku
do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową
na lata 2026-2030**

PRZEMYŚL 2025

Spis treści	1
Wprowadzenie:.....	2
I. ZAGADNIENIA PRAWNE PROGRAMU	6
II. PROFILAKTYKA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	8
1. Charakterystyka przemocy domowej.....	8
2. Przemoc wobec dzieci i młodzieży	10
3. Profilaktyka jako element zapobiegania przemocy domowej.....	11
4. Główne zadania profilaktyki	12
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE PRZEMYSKIM	16
IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	49
1. Cel główny i cele szczegółowe Programu	49
2. Zadania Programu	56
3. Realizatorzy i współrealizatorzy Programu oraz instytucje wspierające	57
4. Zakładane rezultaty Programu.....	58
5. Beneficjenci Programu.	58
6. Formy Finansowania Programu	59
7. Monitoring i ewaluacja Programu.....	59
Podsumowanie:.....	61
Zestaw tabel:.....	62
Zestaw wykresów:	63
Źródła:.....	64

Wprowadzenie

Przemoc domowa jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Ponadto silne przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności z jednej strony wywołuje poczucie bezkarności osoby stosującej przemoc i bezradności osoby doznającej przemocy, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w „cudze sprawy rodzinne”. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, osoby doznające przemocy rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei osoby stosujące przemoc nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych. Badania pokazują, że przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana i tolerowana niż stosowanie jej wobec obcych.

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub przemocy tej doznają. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów. Jednak uczeniu się i naśladowaniu podlega jedynie pewien rodzaj agresywnej relacji, a nie konkretne zachowanie, np. bicie w określony sposób lub określonym narzędziem.

Badania dowodzą, że większość osób stosujących przemoc domową jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wiele osób stosujących przemoc krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Obecny stan badań wskazuje na to, że nie ma związku przyczynowo-skutkowego między przemocą a alkoholem, ale można mówić o współwystępowaniu tych zjawisk.

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy domowej jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny

znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

To bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

Mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby członkowie rodziny funkcjonowali zgodnie z życzeniem osoby, która stosuje przemoc. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się osobie stosującej przemoc domową. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyčerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

Zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natrączywe wspomnienia, koszmary senne.

Każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy domowej czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie przedstawicieli instytucji i służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem osoby doznającej przemocy nazywamy wtórnym zranieniem.

Wiele osób odczuwa zdziwienie, kiedy dowiaduje się, że osoba doznająca przemocy domowej tkwi w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i w którym

nie respektuje się jej praw. Tymczasem osoba doznająca przemocy domowej żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej ze związku zrezygnować.¹

Osoby doznające przemocy w dzieciństwie, w dorosłym życiu funkcjonują gorzej niż osoby, które nie doznawały przemocy. Mogą mieć trudności w wyrażaniu własnego zdania, z asertywnością. Zdarza się, że wchodzi w konflikt z prawem. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że będą przeżywać trudności we wchodzeniu w emocjonalne i osobiste relacje z innymi ludźmi. Często budują swój związek z partnerem na dużej zależności emocjonalnej. Mają potrzebę stałego kontrolowania partnera i środowiska. W życiu zawodowym mogą dążyć do zajmowania wysokich stanowisk, pełnienia funkcji, które umożliwią im podejmowanie decyzji, a jednocześnie pozwolą na kontrolowanie działań podwładnych i przekonanie, że „panuje się nad otoczeniem i nad sytuacjami”.²

W rodzinie, w której jest przemoc, dziecięce potrzeby: bliskości, bezpieczeństwa, zrozumienia, posiadania kogoś kto przytuli i pozwoli odczuć, że jest się kochanym, nie są zaspokajane. W sytuacji kiedy dziecko próbuje te potrzeby wyrazić – ponosi konsekwencje w postaci agresji i odrzucenia. Przeżywa więc gniew, lęk, żal, samotność, poczucie opuszczenia, krzywdy i niesprawiedliwości. Gniew i złość – chociaż naturalne – są postrzegane przez dorosłych jako emocje negatywne, za przeżywanie których dziecko jest ponownie karane. Dzieci szukają więc przyczyn wymierzanej im kary. Przeżywają szereg ambiwalentnych uczuć wobec rodzica, który je krzywdzi. Uruchamiają wewnętrzne mechanizmy obronne, które pozwalają im wierzyć, że przemoc wobec nich była i jest czymś właściwym, a czasem nawet niezbędnym. Większość nabiera przekonania, że zasłużyli na bicie bo zachowywali się niewłaściwie lub naruszyli obowiązujące w domu zasady. Często biorą na siebie odpowiedzialność za przemoc. Czują się bezwartościowe i złe – bo gdyby było inaczej czy osoba, którą kochają i której ufają krzywdziłaby je? (...). Dziecko cierpi także wtedy, gdy jest świadkiem przemocy. Szczególnie traumatycznym urazem psychicznym dla dziecka jest bycie świadkiem przemocy wobec matki. (...). Odczuwa lęk i obawę o to, co się stanie z krzywdzoną matką, rodzeństwem i z nim samym, ale nie mając tyle siły i odwagi, aby zareagować i zatrzymać brutalne zachowania ojca, czuje się bezradne i winne.

¹Za Krajowym Centrum Przeciwdziałaniu Uzależnieniom <https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/>

² Opracowano na podst. materiałów edukacyjnych Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę: <https://fdds.pl/>

Ważnym i nieodzownym elementem każdego lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy jest profilaktyka w zakresie wsparcia rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej w stosunku do dzieci i młodzieży zagrożonej przemocą, aby zmniejszyć lub zapobiec występowaniu niepożądanych zachowań przemocowych zwłaszcza wobec dzieci. Rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym, dlatego też należy przede wszystkim wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Rodzina powinna otrzymać pomoc od instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w lokalnym środowisku. Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia i specyfiki występujących problemów. Innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia, bezdomności, ubóstwa, a innych zagrożone przemocą, uzależnieniami, czy też niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą. Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych. Podobnie, jak w przypadku innych problemów społecznych, niska efektywność działań pomocowych skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych często wynika z rozproszenia działań różnych instytucji, w tym braku rozwiązań systemowych.³

Mając na uwadze skalę zjawiska przemocy wobec dzieci Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle opracowało zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 1673) **Powiatowy Program Służący Działaniom Profilaktycznym w Zakresie Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2026-2030.**

Program ów został opracowany w oparciu o aktualnie obowiązujące akty prawne główne i pomocnicze oraz jest spójny z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Przemyskim.

Celem głównym Programu jest **„Promowanie i wdrażanie prawidłowych i bezpiecznych oraz wspierających metod wychowawczych wśród rodziców, opiekunów i osób pracujących z dziećmi w celu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i wzmacniania ich prawidłowego rozwoju emocjonalnego, społecznego i psychicznego.**

Program w swoich zamierzeniach zakłada realizację celów szczegółowych i zadań odnoszących się do przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i wzmacniania ich prawidłowego rozwoju emocjonalnego, społecznego i psychicznego na terenie powiatu przemyskiego.

³ K. Michalska „Gdy dziecko jest świadkiem lub ofiarą przemocy”, Wydawnictwo PARPAMEDIA

Program składa się:

- 1) z przedstawienia zagadnień prawnych Programu;
- 2) zjawiska przemocy i profilaktyki przeciwdziałania przemocy;
- 3) diagnozy zjawiska przemocy w powiecie przemyskim;
- 4) opisu realizacji i założeń Programu.

I. ZAGADNIENIA PRAWNE PROGRAMU

Działania ujęte w Powiatowym Programie Służącemu Działaniom Profilaktycznym w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2026-2030, będą realizowane w oparciu o obowiązujące akty prawne, a w szczególności:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 1673), która jest podstawą prawną niniejszego Programu. Ustawa nakłada na samorząd powiatowy w Art. 6 ust. 3 pkt. 2 *„opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową”*.
2. Konwencję o prawach dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989r. wyraża przekonanie, że: *„(...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie uznając, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia, uważając, że dziecko powinno być w pełni przygotowane do życia w społeczeństwie jako indywidualnie ukształtowana jednostka, wychowana w duchu ideałów zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych, a w szczególności w duchu pokoju, godności, tolerancji, wolności, równości i solidarności (...)”*.
3. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. , która w art. 72 ust 1 zapewnia *„Rzeczpospolita Polska gwarantuje ochronę praw dziecka nakładając na władze publiczne ochronę dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją”*.

4. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025r.poz.1214 z późn. zm.) art. 2 ust. 1 „*Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.*”
5. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49), Art. 3.1. „*Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.*
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.”

Inne akty prawne:

6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 2809, z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383);
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 46 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (t. j. Dz. U. z 2025r., poz. 911 z późn.zm.);
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r., - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2025r.poz.1043 z późn.zm.);
11. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917);
12. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Konwencja Stambulska- ratyfikowana w 2025r., wymaga od państw - stron prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych odnosząc się także do dzieci);
13. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023r., poz. 1232 z późn.zm.);
14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Przemyskim.

II. PROFILAKTYKA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Charakterystyka przemocy domowej

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej – wobec których jest stosowana przemoc domowa;⁴.

Przez osobę doznającą przemocy domowej – należy rozumieć:

- 1) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 2) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- 3) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- 4) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 5) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 6) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 7) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- 8) małoletniego⁵.

Osobą doznającą przemocy domowej - jest także małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec w/w osób.

⁴ www.niebieskalinia.org

⁵ www.niebieskalinia.info

Osoba stosująca przemoc domową – jest osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec w/w osób doznających przemocy domowej.

Świadek przemocy domowej – jest to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Rozróżnia się następujące formy przemocy wobec dzieci:

Fizyczna– naruszenie prawa dziecka do nietykalności fizycznej.

Na przykład: klapsy, bicie, szarpanie, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, uszy, wykręcanie rąk, oparzanie, przypalanie, kopanie, popychanie i uderzanie różnymi przedmiotami, sprawianie bólu fizycznego w dowolny sposób, krępowanie, zniewalanie fizyczne itp.

Psychiczna– traktowanie dziecka bez szacunku z naruszeniem jego godności osobistej i nieliczenie się z jego potrzebami psychicznymi.

Na przykład: negatywne oceny i krytykowanie dziecka, bezzasadne pretensje, szantaż, groźby, obwinianie, wzbudzanie poczucia winy, wypominanie niewdzięczności, naśmiewanie się, krytykowanie wyglądu, upodobań, zainteresowań, izolowanie, wyrażanie niechęci do niego, karanie milczeniem, straszenie wyrzuceniem z domu, oddaniem do domu dziecka, nadmierne wymagania, oczekiwania nieadekwatne do możliwości dziecka, karanie za niepowodzenia itp.

Seksualna– to każde działanie o charakterze seksualnym, do którego dochodzi bez zgody osoby, której dotyczy. Na przykład: inicjowanie kontaktów z intencją seksualną: dotykanie sfer intymnych dziecka, pokazywanie obrazków i filmów pornograficznych, rozmowy o wyglądzie dziecka pod kątem atrakcyjności seksualnej, uwiedzenie, wymuszanie tajemnicy dotyczącej działań jakie osoba stosująca przemoc seksualną podejmuje wobec dziecka, rozmowy o seksie, prezentacja akcesoriów seksualnych w celach zaspokojenia swoich potrzeb seksualnych, obnażanie się, dotykanie narządów rodnych, całowanie i pieszczoty mające podtekst seksualny, zapraszanie do zabaw seksualnych, współżycie seksualne, obwinianie dziecka za prowokacje seksualne, robienie zdjęć nagich i pornograficznych, podniecanie się seksualne w obecności dziecka tak, by to widziało, itp.

Zaniedbanie– niezaspokajanie potrzeb dziecka niezbędnych do jego życia i rozwoju.

Na przykład: niezaspokajanie potrzeb jedzenia, spania, bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, odpowiedniego miejsca do życia, opieki medycznej, leczenia chorób, rehabilitacji, dbania o higienę i czystość, brak dbałości o ubiór odpowiedni do warunków atmosferycznych, edukacji, brak dbałości o potrzeby niezbędne do rozwoju kontaktów interpersonalnych z rodzicami, członkami rodziny, rówieśnikami, wspierania zainteresowań, a także nielożenie środków finansowych na zaspokajanie potrzeb dziecka itp.

Cechy przemocy:

1. zawiera w sobie jakąś intencję, czyli jedna osoba chce wpłynąć na drugą, by ta spełniła jakieś jej oczekiwania lub zaspokoiła określoną potrzebę;
2. w wyniku którego jedna osoba narusza prawa i dobra drugiej, za wszelką cenę dążąc do osiągnięcia zamierzonego celu;
3. polegające na tym, że osoba wywierająca wpływ na drugą ma znaczącą przewagę nad nią, tak że możliwości obrony tej drugiej osoby są istotnie ograniczone, a najczęściej nie ma ona na to żadnych szans;
4. w wyniku którego osoba podlegająca intencjonalnemu wpływowi osoby zdecydowanie silniejszej, naruszającej jej prawa i dobra osobiste, doznaje krzywdy, dotkliwych konsekwencji psychicznych i fizycznych, w drastycznych sytuacjach z utratą zdrowia i życia łącznie.

Przemoc ukierunkowana jest głównie w stosunku do osób słabszych fizycznie, psychicznie o niskim poczuciu własnej wartości i uzależnionych od osoby stosującej przemoc. Osobami doświadczającymi przemocy najczęściej zostają dzieci i kobiety. Jednakże coraz częściej zdarza się, że i mężczyźni dotknięci są przemocą domową. Szczególnie narażone na ataki przemocy są również osoby niepełnosprawne i ludzie w podeszłym wieku. Bardzo często przemoc związana jest ze spożywaniem przez osobę stosującą przemoc alkoholu lub innych substancji odurzających.⁶

2. Przemoc wobec dzieci i młodzieży

Według D. Gila definicja przemocy wobec dzieci oznacza „każde działanie lub bezczynność jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, który deprawuje równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój”. **Jest to więc działanie lub zaniechanie:** które zawiera w sobie jakąś intencję, czyli jedna osoba chce wpłynąć na drugą, by ta spełniła jakieś jej oczekiwania lub zaspokoiła określoną potrzebę; w wyniku którego jedna osoba narusza prawa i dobra drugiej, za wszelką cenę dążąc do osiągnięcia zamierzonego celu; polegające na tym, że osoba wywierająca wpływ na drugą ma znaczącą przewagę nad nią, tak że możliwości obrony tej drugiej osoby są istotnie ograniczone, a najczęściej nie ma ona na to żadnych szans; w wyniku którego osoba podlegająca intencjonalnemu wpływowi osoby zdecydowanie silniejszej, naruszającej jej prawa i dobra osobiste, doznaje krzywdy, dotkliwych konsekwencji psychicznych i fizycznych, w drastycznych sytuacjach z utratą zdrowia i życia łącznie. Każdy z tych elementów oddzielnie lub w różnych konfiguracjach występuje w kontaktach między

⁶ www.niebieskalinia.org

ludźmi, ale abyśmy mówili o przemoc domowej, muszą być jednocześnie spełnione wszystkie cztery wyżej wymienione warunki. Jeśli odniesiemy sytuację dzieci do przytoczonej definicji, to zobaczymy, że w relacjach z dorosłymi mogą być one szczególnie narażone na doznawanie przemocy. Są bowiem zależne od dorosłych pod względem opieki i zaspokojenia potrzeb, a także prawnie, socjalnie, społecznie, psychicznie i fizycznie. Zależność ta jest naturalna, ponieważ dzieci nie dysponują możliwościami, by zadbać o siebie. Dzieci potrzebują więc dorosłych, by byli ich opiekunami i przewodnikami do czasu, gdy staną się samodzielne. Ten proces nazywa się wychowaniem. Wychowanie zawsze wiąże się z intencjonalnym wywieraniem wpływu przez dorosłego na dziecko i oczekiwaniem spełniania określonych wymagań. Dzieci przejmują od dorosłych wzorce, dzięki którym poznają reguły postępowania, zasady i normy, uczą się poruszać i radzić sobie w życiu. Dorośli, jako doświadczeni i silniejsi, przekazują dziecku wiedzę, otaczają je opieką i ochroną. W toku wychowania może dochodzić do naruszania praw dziecka, bo czasem dorośli muszą intencjonalnie użyć swojej przewagi, by chronić je przed skutkami nierozważnych zachowań, np. wynieść dziecko na rękach z niebezpiecznego miejsca lub sytuacji wbrew jego woli i przy zdecydowanym proteście. Dorosły może formułować wobec dziecka określone oczekiwania, stawiać wymagania, zakazywać lub nakazywać, co może wywoływać jego bunt i brak zgody dziecka. Istotne jest jednak, by działalność dorosłego nie krzywdziła dziecka. Krzywda jest wtedy, gdy dziecko doznaje niekorzystnych dla siebie konsekwencji fizycznych i psychicznych. Pisząc o konsekwencjach fizycznych, mamy na myśli szeroko pojęty stan zdrowia dziecka, nie tylko kary fizyczne, a konsekwencje psychiczne rozumiemy jako skutki naruszające jego godność osobistą i negatywnie wpływające na jego rozwój psychiczny.

3. Profilaktyka jako element zapobiegania przemocy domowej.

Profilaktyka to proces, który wspiera zdrowie przez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz przez umożliwienie jednostkom osiągnięcie subiektywnie satysfakcjonującego, społecznie akceptowanego, bogatego życia.⁷

Odbiorcy oddziaływań profilaktycznych

Do kluczowych odbiorców oddziaływań profilaktycznych zaliczyć zatem należy:

- a) dzieci i młodzież – młodych ludzi zarówno uczących się, pracujących, jak i bezrobotnych, oraz osób z grup ryzyka,

⁷ J. Szymańska, "Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki.: <https://pppstarogard.pl/wp-content/uploads/2018/06/programy-profilaktyczne.pdf>

- b) liderów społecznych, a mianowicie: nauczycieli, pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów, liderów organizacji pozarządowych itp.,
- c) dorosłych – zwłaszcza rodziców, specjalne grupy dorosłych (np. ludzi starszych), a także osoby marginalizowane,
- d) środki społecznej informacji (massmedia),
- e) ogół społeczeństwa, do którego kierowane są warsztaty i treningi interpersonalne mające na celu wypracowanie podstawowych umiejętności aprobowanego społecznie funkcjonowania.

4. Główne zadania profilaktyki

Głównymi zadaniami profilaktyki społecznej są:

- a) oddziaływanie (opieka socjalna, wszelkiego rodzaju pomoc, wsparcie) na rodzinę zagrożoną patologią,
- b) pomoc w tworzeniu programów profilaktycznych dla różnych środowisk (np. szkoły),
- c) pomoc w realizacji (również finansowa) programów oraz ich ewaluacji,
- d) uświadomienie społeczeństwa o grożących patologiach i konieczności prowadzenia działań profilaktycznych, redukujących skalę zjawisk patologicznych.⁸

Uzasadnienie działań profilaktycznych:

Głównym założeniem programu są działania profilaktyczne mające na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Najbardziej widocznymi i oczywistymi skutkami przemocy są obrażenia cielesne. Nie powinno być trudności z ich rozpoznaniem. Należy jednak pamiętać, że znacznie bardziej niszczące od urazów fizycznych są skutki psychiczne doświadczanej przemocy. Dziecko żyjące w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest niezbędnego do prawidłowego rozwoju poczucia bezpieczeństwa, miłości i zaufania.

Dziecko używane bywa jako „karta przetargowa” w rodzinnych konfliktach. Krzywdzone dzieci czują się opuszczone, winne, mniej wartościowe, bezsilne, nieakceptowane, odrzucone. Ukochane osoby, na które dziecko jest zdane i od których zależy całe jego życie, stają się dla niego źródłem lęku, niepewności. Następuje zaburzenie

⁸ W.W. Szczęsny: Zarys resocjalizacji..., s. 205–206; Z.B. Gaś: Profilaktyka w szkole. W: Profilaktyka w szkole. Poradnik dla nauczycieli. Red. B. Kamińska-Buśko, J. Szymańska. Warszawa, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej 2005, s. 17–18.

postrzegania i rozumienia świata – jednego dnia rodzic mówi, że kocha, drugiego bezlitośnie katuje, potem kupuje drogie prezenty, a za chwilę wrzeszczy i obraża.

Psychologiczna presja i ciągłe napięcie może być przyczyną wielu chorób psychosomatycznych takich jak np. bóle głowy, bóle żołądka, problemy z jedzeniem, trudności z nauką, koszmary senne, nocne moczenia.

Dzieci krzywdzone, maltretowane, wykorzystywane seksualnie nie chcą opowiadać o swoich doświadczeniach. Uważnie obserwując dziecko w szkole, nauczyciel, pedagog czy wychowawca klasy może wykryć przypadki znęcania się nad nim. Lękliwość w stosunku do dorosłych, oczekiwanie kary nawet za błahostki, gwałtowne uchylanie się w odpowiedzi na gest, wybuchy płaczu, trudności w kontrolowaniu emocji, brak koncentracji, obojętność na cierpienie swoje i innych dzieci, niechęć do zabawy, unikanie kontaktu, apatia, ale także zachowania agresywne, buntownicze mogą oznaczać, że dziecko jest osobą doświadczającą przemocy domowej.

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest profilaktyka. W ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie element ten został ujęty w noweli z dnia 10 czerwca 2010 r., która nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia 3 prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Celem niniejszego programu jest opracowanie zestawu działań profilaktycznych, które będą służyć zwiększeniu wiedzy mieszkańców powiatu, szczególnie dzieci i młodzieży, na temat zjawiska przemocy, a także metod przeciwdziałania temu zjawisku. Jednym ze sposobów dotarcia do mieszkańców będzie profesjonalizacja kadr pracujących z dziećmi w zakresie przeciwdziałania przemocy.⁹

Współcześnie profilaktyka rozumiana jest jako ogół działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań. Działania profilaktyczne można realizować na trzech poziomach: pierwszo-, drugo i trzeciorzędowym. Profilaktyka pierwszorzędowa skierowana jest do grup niskiego ryzyka. Działaniami obejmuje się szerokie, niezdiagnozowane populacje. Profilaktyka drugorzędowa adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykowanych. Profilaktyka trzeciorzędowa adresowana jest do grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się

⁹ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j. Dz. U. z 2024r. poz. 1673r..)

procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego życia w społeczeństwie.

Profilaktyka pierwszorzędowa - adresowana jest do grupy niskiego ryzyka, do ludzi zdrowych. Działania w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej obejmują promocję zdrowia, poprawę samopoczucia społecznego, eliminowanie patologii społecznej. Na profilaktykę pierwszorzędową składają się następujące działania:

- ❖ upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy (przejawów, przebiegu, kierunków udzielania wsparcia),
- ❖ upowszechnianie wiedzy na temat zjawisk pokrewnych i wywołujących zjawisko przemocy domowej,
- ❖ upowszechnianie wiedzy na temat zasad udzielania wsparcia w bezpośrednim środowisku osób doświadczającej przemocy,
- ❖ upowszechnianie wiedzy o formach wsparcia dostępnych w powiecie.

Profilaktyka (wtórna) drugorzędowa - adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykowanych. Profilaktykę wtórną stosuje się w celu zminimalizowania i usunięcia doznanych urazów i krzywd w związku z przemocą. Na profilaktykę drugorzędową składają się:

- ❖ zapobieganie nawrotom kryzysów u osób, którym udzielano wsparcia,
- ❖ ujawnianie i eliminowanie możliwie jak najszybciej wszelkiego rodzaju zachowań przemocowych,
- ❖ umożliwienie wycofania się z nieprawidłowych zachowań.

Profilaktyka trzeciorzędowa - adresowana jest do grupy wysokiego ryzyka, czyli do grupy, w której rozwinęły się już symptomy choroby. Działania prowadzone na tym etapie mają na celu zablokowanie procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie. Profilaktykę trzeciorzędową prowadzą specjaliści, mający za zadanie przerwanie dokonujących się aktów przemocy i udzielenie bezpośredniej pomocy ofierze. Na poziomie profilaktyki trzeciorzędowej zakłada się:

- ❖ opracowywanie i wdrażanie procedur wspierania klientów dotkniętych przemocą umożliwienie wycofania się z nieprawidłowych zachowań
- ❖ opracowywanie i wdrażanie procedur wspierania klientów dotkniętych przemocą i ich rodzin,
- ❖ przeciwdziałanie pogłębianiu się zachowań przemocowych,

- ❖ zapobieganie następstwom społecznym wynikającym ze stosowania przemocy domowej¹⁰.

¹⁰ J. Szymańska, Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki, Ośrodek Rozwoju Edukacji 2012.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE PRZEMYSKIM

Powiat Przemyski to jeden z największych powiatów Województwa Podkarpackiego zajmuje przygraniczne, północno-wschodnie tereny województwa podkarpackiego o powierzchni 1211 km². Powiat Przemyski położony jest we wschodniej części województwa podkarpackiego. Zajmuje powierzchnię 1 211 km². Liczba mieszkańców powiatu przemyskiego to 70 933 mieszkańców.

Strukturę administracyjną powiatu przemyskiego tworzą:

- gminy miejsko-wiejskie: Dubiecko z siedzibą w mieście Dubiecko, Bircza z siedzibą w mieście Bircza,
- gminy wiejskie: Fredropol, Krasieczyn, Krzywczyna, Medyka, Orły, Przemyśl /bez miasta Przemyśla/, Stubno, Żurawica.

Od północy graniczy z powiatem jarosławskim i przeworskim, od zachodu z rzeszowskim i brzozowskim, zaś od południa z bieszczadzkim i sanockim. Wschodnią granicę

obszaru powiatu a równocześnie województwa podkarpackiego stanowi polsko-ukraińska granica państwa.

Na terenie powiatu przemyskiego niepokojącym zjawiskiem jest występująca przemoc domowa. Skalę tego problemu na terenie powiatu obrazują dane pozyskane z Komendy Miejskiej w Przemyśle, ośrodków pomocy społecznej, specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w Korytnikach oraz badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców powiatu w okresie od lutego do kwietnia 2025 roku.

Tabela nr 1. Działania podjęte przez Policję w latach 2022-2024 z powodu przemocy domowej.

Lp.	Zakres danych	Rok									Razem
		2022			2023			2024			
		kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiet y	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci	
1.	Liczba osób doświadczających przemocy, których postępowanie dotyczyło	185	22	28	173	35	63	183	32	114	835
		Ogółem			Ogółem			Ogółem			
		235			271			329			
2.	Liczba osób stosujących przemoc domową których postępowanie dotyczyło	29	193	0	24	191	0	28	192	0	657
		Ogółem			Ogółem			Ogółem			
		222			215			220			
3.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	220			209			216			645
4.	Liczba formularzy wszczynających procedurę	216			189			212			617

5.	Liczba formularzy dot. kolejnych przypadków przemocy	4		20		4		28
6.	Liczba formularzy „Niebieska Karta” według miejsca zamieszkania	miasto	wieś	miasto	wieś	miasto	wieś	645
		114	106	103	106	124	92	

Źródło: Zestawienie na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu

Liczba osób doświadczających przemocy, wobec których prowadzone było postępowanie, wzrosła z roku na rok. Liczba sprawców przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie. Z lekkimi wahaniami. Liczba wypełnionych formularzy jest stabilna, co może świadczyć o konsekwentnym stosowaniu procedury.

Najniższa liczba wszcząć procedury miała miejsce w 2023 roku, jednak w 2024 nastąpił wzrost. Zauważamy również, że w 2023 roku wystąpił znaczący wzrost liczby kolejnych przypadków przemocy, co może świadczyć o nasileniu powtarzalnych incydentów. Zwróć należy uwagę, że liczba formularzy z terenów miejskich wzrosła w 2024 roku, natomiast na wsiach nico spadła. Możliwe, że lepsza dostępność służb i świadomość problemu w miastach przyczyniły się do większej liczby zgłoszeń.

Dane wskazują na wzrost liczby osób doznających przemocy domowej objętych postępowanie w ostatnich trzech latach, przy względnej stabilizacji liczby sprawców. Procedura „Niebieskich Kart” jest stosunkowo konsekwentnie wdrażana, chociaż zmienność wskaźników wskazuje na konieczność dalszej analizy skuteczności interwencji i prewencji, zwłaszcza w kontekście nawrotów przemocy w 2023 roku.

Tabela nr 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy.

l.p	Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy	Rok			Razem
		2022	2023	2024	
1.	Fizyczna	146	138	156	440
2.	Psychiczna	198	155	187	540

3.	Seksualna	17	4	3	24
4.	Ekonomiczna	0	7	25	32
5.	Zaniedbanie	0	0	0	0
6.	Inny rodzaj przemocy	34	27	24	85

Źródło: Zestawienie na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu

Według danych przedstawionych przez Komendę Miejską Policji w Przemyślu, zauważyć można, że najczęściej stosowaną przemocą jest przemoc psychiczna (540 przypadków). Choć odnotowano spadek w 2023 roku, to w 2024 liczba ponownie wzrosła, co może sugerować, że przemoc psychiczna jest zjawiskiem trudnym do eliminacji i wymaga systematycznej, długofalowej interwencji. Drugą najczęściej stosowaną przemocą jest przemoc fizyczna (440 przypadków). Podobnie jak w przypadku przemocy psychicznej, mimo chwilowego spadku w 2023r., rok później nastąpił wyraźny wzrost. Może to oznaczać nieskuteczność części działań prewencyjnych lub większą skłonność do zgłaszania przemocy. Według policyjnej statystyki, kolejnymi najczęściej stosowanymi rodzajami przemocy jest przemoc ekonomiczna (32 przypadki), przemoc seksualna (24 przypadki), oraz wskazano inne rodzaje przemocy w ilości 85 przypadków, jednak nie dookreślono jakie to są rodzaje.

Analizując bardziej szczegółowo powyższe dane należy zauważyć, wyraźny spadek liczby zgłoszeń przemocy seksualnej, co może świadczyć o rzeczywistym spadku tego rodzaju przemocy lub zmniejszenie liczby zgłoszeń z powodu wstydu, strachu lub niewiary w skuteczność systemu. Inną tendencję zauważamy w zgłoszeniach przemocy ekonomicznej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat nastąpił znaczący wzrost liczby przypadków, co może wynikać z rosnącej świadomości społecznej i zgłaszalności tej formy przemocy, lub pogarszającej się sytuacji ekonomicznej rodzin. W statystykach policyjnych nie odnotowano natomiast przemocy w formie zaniedbania, co świadczyć może o braku realnych zgłoszeń tego rodzaju przemocy, lub niedostateczne rozpoznanie tego zjawiska przez służby i otoczenie. Ze podanej statystyki wnioskujemy również spadek innych rodzajów przemocy, co może sugerować lepsze kategoryzowanie zgłoszeń lub rzeczywisty spadek.

Podsumowując, w podanej statystyce dominują przemoc psychiczna i fizyczna. Przemoc ekonomiczna wzrasta.

Tabela nr 3. Liczba wydanych nakazów i zakazów w związku z przemocą domową w latach 2022-2024.

Nakazy i zakazy wydane w związku z przemocą domową	
Rok	Liczba
2022	9
2023	24
2024	119

Źródło: Zestawienie na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu

Powyższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych nakazów i zakazów związanych z przemocą domową w latach 2022 -2024. Na podstawie przedstawionych liczb można zauważyć pewne tendencje. W 2022r., wydano 9 nakazów i zakazów w związku z przemocą domową. Liczba ta jest stosunkowo niska, co może sugerować, że w tym okresie zjawisko to było mniej powszechne lub mniej zgłaszane. W 2023 roku liczba nakazów i zakazów wzrosła do 24. To ponad dwukrotny wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, co może wskazywać na większą świadomość osób doznających przemocy domowej i bardziej aktywne podejście służb w tym zakresie lub po prostu wzrost samego problemu. W 2024 roku liczba nakazów i zakazów drastycznie wzrosła do 119. To znaczny skok w porównaniu do lat poprzednich, co może oznaczać większą świadomość lub potrzebę zastosowania powyższej procedury, a interwencje w tym zakresie stały się bardziej efektywne lub częściej zgłaszane.

Reasumując, istnieje wyraźny wzrost liczby nakazów i zakazów związanych przemocą domową zwłaszcza w ostatnich dwóch latach (2023-2024). Wzrost może być związany z lepszą identyfikacją i zgłaszaniem przypadków przemocy domowej, a także ze zwiększoną świadomością skuteczności zastosowania powyższej procedury. Można również zauważyć, że liczba przypadków przemocy domowej rośnie, co może wskazywać na rosnącą potrzebę działań prewencyjnych i wsparcia dla ofiar przemocy w regionie.

Tabela nr 4. Liczba formularzy wszczynających procedurę „Niebieskich Kart” oraz liczba osób dotkniętych przemocą domową, Dane zebrane z 10 gmin z powiatu przemyskiego w latach 2022-2024.

Przemyskiego w latach 2022-2024.									
L.p	Nazwa Gminy realizującej procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę			Razem	Liczba osób dotkniętych przemocą domową			Razem
		Rok				Rok			
		2022	2023	2024		2022	2023	2024	
1.	Gmina Miejsko-Wiejska Bircza	6	15	11	32	28	51	37	116
2.	Gmina Miejsko-Wiejska Dubiecko	9	11	5	25	10	13	12	35
3.	Gmina Wiejska Fredropol	11	10	6	27	16	24	14	54
4.	Gmina Wiejska Krasieczyn	18	8	14	40	48	20	20	88
5.	Gmina Wiejska Krzywczka	7	10	9	26	7	12	14	33
6.	Gmina Wiejska Medyka	8	9	15	32	10	11	28	39
7.	Gmina Wiejska Orły	12	8	11	31	12	16	17	45
8.	Gmina Wiejska Przemyśl	30	26	26	82	41	51	77	169
9.	Gmina Wiejska Stubno	7	5	11	23	8	11	14	33
10.	Gmina Wiejska Żurawica	15	12	14	41	41	33	27	101

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Analizując dane przedstawione na powyższej tabeli, zauważamy, że na przestrzeni ostatnich 3 lat, najwięcej procedur wszczęto w Gminie Przemyśl – 82 formularze, natomiast najmniej formularzy w Gminie Stubno – 23 formularze. Statystyka ta przełożyła się również na liczbę osób dotkniętych przemocą i tak oto w Gminie Przemyśl tych osób było najwięcej – 169, a w gminie Stubno najmniej – 33. Należy również zauważyć, że większość gmin nie wykazuje stabilnego trendu – liczby fluktuują z roku na rok. Na przykład w Gminie Miejsko-Wiejskiej w Birczy widzimy znaczny wzrost zgłoszeń między 2022 a 2023r., i lekki spadek w 2024r.

W Gminie Medyka obserwujemy wyraźny wzrost w 2024r., (z 9 do 15 formularzy i z 11 do 28 osób dotkniętych przemocą). W Gminie Krasieczyn zauważamy spadek liczby osób doznających przemocy mimo stosunkowo dużej liczby formularzy w 2024r. Natomiast Gmina Przemyśl, co roku wykazuje największą liczbę zgłoszeń i osób dotkniętych przemocą. Co może

wskazywać na poważny problem przemocy domowej w tej gminie, ale również wysoki poziom świadomości na temat tego zjawiska.

Podsumowując, Gmina Przemyśl wymaga największego wsparcia w działaniach prewencyjnych. Potrzebna jest również analiza skuteczności procedur, ponieważ w niektórych gminach liczba formularzy nie przekłada się proporcjonalnie na liczbę osób dotkniętych przemocą, jak również należałoby zintensyfikować działania edukacyjne i profilaktyczne w gminach z rosnącą tendencją.

Tabela nr 5. Liczba osób dotkniętych przemocą domową

Rok	Ogółem Liczba rodzin w których występuje zjawisko przemocy domowej	Ogółem osoby dotknięte przemocą domową	Kobiety			Mężczyźni			Dzieci
			Ogółem	osoby starsze*	osoby niepełnosprawne	Ogółem	osoby starsze*	osoby niepełnosprawne	
2022	145	221	138	22	8	18	6	2	65
2023	149	242	131	21	8	28	4	3	83
2024	153	260	112	25	10	32	7	4	116

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Z danych zebranych z 10 gmin należących do powiatu przemyskiego (Tabela nr 5), możemy wywnioskować, że zjawisko przemocy domowej staje się coraz bardziej powszechne. W prawdzie nie jest to drastyczny wzrost (2022 rok – 145 rodzin, 2023 rok – 149 rodzin, 2024 rok – 153 rodziny), jednak liczba rodzin objętych przemocą domową stale rośnie. To sprawia, że rośnie również liczba osób doświadczających przemocy domowej (2022 rok – 221 osób, 2023 rok – 242 osoby, 2024 rok – 260 osób. W ciągu 2 lat liczba osób dotkniętych przemocą domową wzrosła o 39 osób. Największy wzrost dotyczy dzieci i tak w 2022 roku liczba dzieci – doznających przemocy wynosiła 65, natomiast w 2024 roku odnotowano, aż 116 dzieci, jako osoby doświadczające przemocy domowej. Należy zwrócić uwagę, że w poniższej tabeli nie uwzględniono statystyki dotyczącej liczby małoletnich będących świadkami przemocy, którzy od połowy 2023 r. są definiowani jako osoby doznające przemocy domowej, co może oznaczać, że statystyka w tym zakresie jest prawdopodobnie znacznie wyższa.

Z powyższych danych umieszczonych na Tabeli nr 5, zauważamy również, że spada liczba kobiet jako osób doświadczających przemocy domowej, a rośnie liczba mężczyzn – doświadczających przemocy domowej. W 2022 roku kobiet doświadczających przemocy domowej było 138, a w 2024 roku ta liczba wyniosła 112, natomiast mężczyźni w 2022 roku stanowili 18 osób, natomiast w roku 2024, ta liczba wynosiła już 32 osoby. Z powyższych danych wywnioskować również można, że przemoc domowa dotyka coraz szerszych grup.

Z danych przedstawionych na poniższej tabeli, zauważamy na przestrzeni ostatnich trzech lat wzrost liczby osób stosujących przemoc. Wciąż największą liczbę osób stosujących przemoc stanowią mężczyźni, natomiast tendencję zwykłą w tej kwestii zauważamy również u kobiet.

Tabela nr 6. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową.

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2022	140	14	126
2023	154	17	137
2024	160	22	138

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Podsumowując przemoc w badanym okresie nasila się. Szczególnie niepokojący jest gwałtowny wzrost liczby dzieci dotkniętych przemocą, Mimo, że kobiety nadal częściej są osobami doświadczającymi przemocy, rośnie też liczba mężczyzn, doświadczających przemocy. Systematycznie zwiększa się liczba osób stosujących przemoc, zwłaszcza kobiet, choć wciąż dominują mężczyźni.

Tabela nr. 7 Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy domowej.

Liczba najczęściej zgłaszanej formy przemocy	Rok		
	2022	2023	2024
przemoc psychiczna/emocjonalna	111	114	112
przemoc fizyczna	78	75	78
przemoc ekonomiczna	8	16	12
przemoc seksualna	2	4	4
zaniedbywanie	5	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Dane zawarte w Tabeli nr 7 przedstawiające najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy domowej w latach 2022–2024 pozwalają zauważyć kilka istotnych tendencji. Przemoc psychiczna lub emocjonalna utrzymuje się na niezmiennie wysokim poziomie i stanowi najczęściej zgłaszaną formę przemocy w każdym z analizowanych lat. Liczba zgłoszeń waha się nieznacznie – od 111 w 2022 roku, przez 114 w 2023, do 112 w 2024, co może świadczyć o jej trwałej obecności w relacjach domowych i dużej świadomości społecznej w zakresie tego rodzaju przemocy.

Przemoc fizyczna również pozostaje na stabilnym poziomie, z niewielkimi różnicami liczbowymi – 78 zgłoszeń w 2022 roku, 75 w 2023 i ponownie 78 w 2024. Brak wyraźnych zmian może sugerować, że nie nastąpiła ani poprawa, ani pogorszenie sytuacji, co z kolei może wskazywać na potrzebę utrzymania i rozwijania działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w tym obszarze. Warto zwrócić uwagę na przemoc ekonomiczną, która w 2023 roku osiągnęła najwyższy poziom – 16 zgłoszeń, podczas gdy w 2022 roku było ich tylko 8, a w 2024 roku – 12. Może to sugerować zwiększoną świadomość społeczną w tym zakresie, większą gotowość ofiar do zgłaszania takich przypadków lub wzrost skali problemu. Zgłoszenia dotyczące przemocy seksualnej pozostają bardzo nieliczne – 2 w 2022 roku, 4 w 2023 i tylko 1 w 2024. Tak niski poziom może wskazywać na poważne trudności w ujawnianiu tego rodzaju przemocy, co często wiąże się z traumą, wstydem i lękiem przed oceną społeczną.

Potrzebne są zatem działania zwiększające zaufanie do instytucji oraz zapewniające bezpieczne kanały zgłaszania takich przypadków. Przemoc w formie zaniedbania wykazuje tendencję zwykłą w latach 2022-2023 i utrzymuje poziom 10 zgłoszeń w roku 2024. Na podstawie powyższych danych można wywnioskować, że w świadomości społeczeństwa ten rodzaj przemocy nie cieszy się dużą popularnością, co może wynikać z trudnościami w jej identyfikacji.

Podsumowując, analiza danych potwierdza, że przemoc psychiczna i fizyczna są najczęściej występującymi formami przemocy domowej. Jednocześnie zmienność liczby zgłoszeń dotyczących przemocy ekonomicznej oraz skrajnie niska liczba dotycząca przemocy seksualnej wskazują na obszary wymagające dalszej uwagi i interwencji, zarówno w zakresie edukacji, jak i dostępności pomocy.

Tabela nr 8. Dostępność poradnictwa specjalistycznego dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej na terenie gminy.

Rodzaj poradnictwa	Dostępność poradnictwa specjalistycznego na terenie gmin w powiecie przemyskim		
	2022	2023	2024
Poradnictwo prawne	3 gminy z 10	3 gminy z 10	4 gminy z 10
Poradnictwo psychologiczne	4 gminy z 10	3 gminy z 10	3 gminy z 10
Poradnictwo pedagogiczne	1 gmina z 10	brak	brak
Poradnictwo socjalne	10 gmin z 10	10 gmin z 10	10 gmin z 10
Doradztwo zawodowe	brak	brak	brak
Terapia	2 gminy z 10	2 gminy z 10	2 gminy z 10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Analiza dostępności poradnictwa specjalistycznego dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej na terenie gmin powiatu przemyskiego w latach 2022–2024 wskazuje na istotne braki i nierównomierność w zakresie świadczonego wsparcia. Spośród sześciu analizowanych form pomocy jedynie poradnictwo socjalne było dostępne we wszystkich gminach przez cały badany okres. Jest to pozytywny sygnał, świadczący o utrzymującej się stabilności w tym obszarze. Niestety, pozostałe formy wsparcia charakteryzują się znaczną ograniczonością terytorialną, a w niektórych przypadkach również regresją.

Szczególnie niepokojący jest fakt, że dostępność poradnictwa psychologicznego, kluczowego dla osób doznających przemocy domowej, zmniejszyła się – z czterech gmin w 2022 roku do trzech w latach kolejnych. Pomoc psychologiczna jest nieodzowna w procesie wychodzenia z traumy oraz odbudowy poczucia bezpieczeństwa i sprawczości, dlatego spadek jej dostępności może mieć poważne konsekwencje dla osób dotkniętych przemocą.

W analizowanym okresie odnotowano jedynie nieznaczną poprawę w dostępie do poradnictwa prawnego – liczba gmin oferujących ten typ wsparcia wzrosła z trzech do czterech. Mimo tego nadal aż 60% gmin nie zapewnia mieszkańcom dostępu do podstawowej pomocy

prawnej, co może utrudniać skuteczne korzystanie z przysługujących im praw i środków ochrony prawnej.

Szczególnie istotnym i niepokojącym zjawiskiem jest całkowity zanik poradnictwa pedagogicznego po 2022 roku. Tego typu wsparcie jest niezbędne zwłaszcza w pracy z dziećmi z rodzin dotkniętych przemocą. Jego brak świadczy o zaniedbaniu jednego z kluczowych aspektów pomocy rodzinie – pracy wychowawczej i edukacyjnej.

Przez cały analizowany okres żadna z gmin nie oferowała doradztwa zawodowego. To poważna bariera w procesie usamodzielniania się osób doznających przemocy, zwłaszcza tych ekonomicznie zależnych od osób stosujących przemoc. Brak wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej ogranicza możliwości realnego wyjścia z przemocy i budowania niezależnego życia.

Niezmienna, niska dostępność terapii (dostępnej jedynie w dwóch gminach) również wskazuje na niedostateczne inwestowanie w długofalową pomoc dla osób i rodzin dotkniętych przemocą. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy wymaga nie tylko interwencji kryzysowej, ale także długoterminowego wsparcia terapeutycznego, którego aktualnie brakuje.

Podsumowując, dostępność specjalistycznego poradnictwa na terenie gmin powiatu przemyskiego pozostaje niewystarczająca. System wsparcia wymaga wzmocnienia i rozszerzenia, szczególnie w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej i terapeutycznej. Konieczne jest także uzupełnienie oferty o doradztwo zawodowe, które może odegrać kluczową rolę w procesie usamodzielniania się osób doświadczających przemocy.

Obecna sytuacja wskazuje na potrzebę zintegrowanych działań samorządów, organizacji pozarządowych i instytucji pomocowych w celu zapewnienia równomiernego i kompleksowego wsparcia dla wszystkich mieszkańców powiatu.

Tabela nr 9. Formy działań edukacyjnych.

Formy działań edukacyjnych	Działania edukacyjne na terenie gmin w powiecie przemyskim		
	2022	2023	2024
Zajęcia edukacyjno-wychowawcze	1 gmina z 10	1 gmina z 10	1 gmina z 10
Zajęcia profilaktyczne	2 gminy z 10	2 gminy z 10	2 gminy z 10
Zajęcia warsztatowe	brak	brak	brak

Zajęcia socjoterapeutyczne	brak	brak	brak
Psychoedukacja	brak	brak	brak
Zajęcia edukacyjno-informacyjne	2 gminy z 10	2 gminy z 10	3 gminy z 10
Zajęcia integracyjne	brak	brak	brak
„Szkola dla rodziców”	brak	brak	brak
Trening kompetencji społecznych	brak	brak	brak
Trening kompetencji wychowawczych	brak	brak	brak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Analiza danych dotyczących działań edukacyjnych prowadzonych w gminach powiatu przemyskiego w kontekście przeciwdziałania przemocy domowej wskazuje na bardzo ograniczoną i niewystarczającą ofertę wsparcia w tym zakresie. W całym trzyletnim okresie zauważalna jest stagnacja, a w wielu przypadkach – zupełny brak działań.

Zajęcia edukacyjno-wychowawcze prowadzone były jedynie w jednej gminie rocznie, co świadczy o braku systemowego podejścia do pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie kształtowania postaw wolnych od przemocy oraz rozwijania umiejętności społecznych. Podobnie jest z zajęciami profilaktycznymi, które występowały zaledwie w dwóch gminach rocznie i nie wykazały żadnego wzrostu w dostępności. Są to działania istotne zarówno w zapobieganiu przemocy, jak i w budowaniu świadomości społecznej, jednak ich obecna skala jest zdecydowanie niewystarczająca.

Częściowy postęp odnotowano jedynie w zakresie zajęć edukacyjno-informacyjnych – ich dostępność wzrosła z dwóch do trzech gmin w 2024 roku. Choć zmiana ta jest minimalna, stanowi jedyny pozytywny sygnał w analizowanym zestawieniu. Mimo to, nadal aż 70% gmin nie realizuje tego typu zajęć, co wskazuje na potrzebę zdecydowanego zwiększenia działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących problemu przemocy.

Bardzo niepokojący jest fakt całkowitego braku działań w obszarach o kluczowym znaczeniu wychowawczym i społecznym – takich jak zajęcia warsztatowe, socjoterapeutyczne, psychoedukacja, integracja społeczna czy programy wspierające rodziców „Szkoła dla rodziców”, treningi kompetencji wychowawczych i społecznych). Brak tych działań świadczy o zaniedbaniu profilaktyki w najbardziej praktycznym i potrzebnym wymiarze. Tego rodzaju formy pracy mają szczególne znaczenie w rozwoju umiejętności interpersonalnych, radzenia sobie z emocjami i stresem, a także w podnoszeniu kompetencji rodzicielskich i budowaniu zdrowych relacji w rodzinie.

Reasumując, działania edukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu przemyskiego są dalece niewystarczające. Obserwujemy stagnację, brak różnorodności form oraz bardzo ograniczony zasięg geograficzny podejmowanych inicjatyw. Sytuacja ta wymaga pilnych działań ze strony władz samorządowych, organizacji społecznych oraz instytucji oświatowych. Konieczne jest rozwijanie systemowej, kompleksowej oferty edukacyjnej, która będzie realnym wsparciem zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych – zwłaszcza rodziców i opiekunów. Bez silnej i szeroko dostępnej profilaktyki trudno mówić o skutecznej walce z przemocą domową.

Tabela nr 10. Procedur Niebieska Karta -A” wszczynająca procedurę – dane z 10 gmin powiatu przemyskiego

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę		
	2022	2023	2024
Policja	97	86	96
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	23	11	11
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	2	6	1
Oświata	1	1	4
Ochrona zdrowia	0	7	8
Żandarmeria wojskowa	0	0	0
Specjalistyczny ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	0	3	2
Organizacja pozarządowa	0	0	0

Przedstawiciel innego podmiotu – jakiego?	0	0	0
Łącznie:	123	114	122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Powyższa Tabela przedstawia dane dotyczące liczby formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie 10 gmin powiatu przasnyskiego w latach 2022–2024.

Analiza pozwala wyciągnąć kilka istotnych wniosków dotyczących aktywności poszczególnych instytucji. Najwięcej formularzy w każdym z analizowanych lat sporządzała Policja – 97 w 2022 roku, 86 w 2023 oraz 96 w 2024. To pokazuje, że właśnie ta służba najczęściej podejmuje działania interwencyjne w przypadku podejrzenia przemocy domowej. Mimo lekkiego spadku w 2023 roku, dane za 2024 wskazują na ponowny wzrost aktywności Policji, co może świadczyć o większej czujności funkcjonariuszy lub o wzroście zgłoszeń od społeczeństwa. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej zajmują drugie miejsce pod względem liczby wszczynanych procedur, jednak ich aktywność stopniowo maleje – z 23 formularzy w 2022 do 11 zarówno w 2023, jak i w 2024 roku. Może to wskazywać na zmniejszone zaangażowanie tych instytucji w inicjowanie procedur, wynikającą z tego, że najczęściej procedura wszczynana jest podczas interwencji policyjnych, w godzinach popołudniowych lub wieczornych, gdzie jednostki pomocy społecznej są już zamknięte.

Pozostałe podmioty – takie jak Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, ochrona zdrowia, żandarmeria wojskowa, specjalistyczne ośrodki wsparcia – sporadycznie wszczynały procedurę. Ich aktywność była znikoma lub zerowa, co sugeruje, że mimo uprawnień do tego, nie są one wystarczająco aktywne lub nie identyfikują potencjalnych przypadków przemocy domowej. Warto zauważyć, że w kategorii „Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej” pojawiły się zgłoszenia dopiero w 2024 roku (2 formularze), co może świadczyć o rosnącej roli tych placówek w systemie przeciwdziałania przemocy lub o poprawie ich dostępności.

Łączna liczba formularzy waha się nieznacznie: 123 w 2022, 114 w 2023 i 122 w 2024 roku. Dane te pokazują względnie stały poziom wszczynania procedur „Niebieska Karta – A” w analizowanym okresie, co może oznaczać, że skala zjawiska przemocy domowej w powiecie przemyskim nie uległa istotnej zmianie, choć może również wskazywać na utrzymujące się bariery w jej zgłaszaniu.

Podsumowując, Policja pozostaje głównym inicjatorem procedur przeciwdziałania przemocy domowej, podczas gdy inne uprawnione instytucje wciąż wykazują bardzo niską aktywność w tym zakresie. Zjawisko przemocy domowej wydaje się być stabilne pod względem liczby zgłoszeń, jednak dane sugerują potrzebę dalszego zwiększania świadomości i aktywności służb pomocowych oraz wsparcia ich w identyfikacji przypadków przemocy.

Tabela nr 11. Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminach w powiecie przemyskim.

Rok	Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” ogółem, z tego:	Na podstawie art. 9h ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, tj. ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej	Na podstawie art. 9h ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, tj. rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań
2022	94	64	25
2023	95	68	21
2024	93	82	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Na podstawie analizy danych dotyczących liczby zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminach powiatu przemyskiego w latach 2022–2024, można sformułować kilka istotnych wniosków końcowych.

Liczba zakończonych procedur w analizowanym okresie pozostaje na zbliżonym poziomie – od 93 do 95 rocznie – co sugeruje, że skala działań podejmowanych przez zespoły interdyscyplinarne jest stosunkowo stała. Niewielkie wahania nie wskazują na zasadnicze zmiany w intensywności podejmowanych interwencji, lecz pozwalają zauważyć wyraźne różnice w przyczynach kończenia procedury.

Najbardziej znaczącym trendem jest systematyczny wzrost liczby spraw zakończonych na podstawie art. 9h ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, czyli z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia, że nie jest ona już stosowana. W 2022 roku zakończono w ten sposób 64 sprawy, w 2023 – 68, a w 2024 – już 82. To wyraźna poprawa, która może świadczyć o skuteczniejszym działaniu zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, lepszym prowadzeniu pracy z rodzinami oraz efektywniejszym motywowaniu sprawców do zaprzestania przemocy. Taki kierunek zmian należy uznać za pozytywny i wskazujący na poprawę skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Równocześnie zmniejsza się liczba spraw zakończonych na podstawie art. 9h ust. 1 pkt 2, czyli z powodu braku zasadności dalszego prowadzenia działań – z 25 przypadków w 2022 roku do 20 w 2024. Może to oznaczać, że podmioty wszczynające procedurę coraz lepiej

diagnozują sytuacje rodzinne przed podjęciem formalnych działań, ograniczając przypadki niezasadnych interwencji. Zmniejszenie liczby takich zakończeń może również świadczyć o większej odpowiedzialności i kompetencji służb oraz lepszym przepływie informacji w ramach współpracy interdyscyplinarnej.

Podsumowując, dane za lata 2022–2024 wskazują na pozytywne zmiany jakościowe w prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” w powiecie przemyskim. Choć ogólna liczba zakończonych spraw pozostaje stabilna, wyraźnie rośnie udział tych zakończonych z powodu rzeczywistego ustania przemocy, co świadczy o skuteczniejszym oddziaływaniu podejmowanych działań. Zmniejszająca się liczba spraw kończonych z powodu braku zasadności podejmowania działań może zaś oznaczać lepsze przygotowanie służb do rozpoznawania i oceny sytuacji rodzin dotkniętych przemocą.

Tabela nr 12. Kierowanie przez zespół interdyscyplinarny, osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanych przez powiat przemyski.

Rok	Liczba osób skierowanych do programu ogółem:	liczba kobiet	liczba mężczyzn
2022	24	1	24
2023	22	1	21
2024	37	1	36

Rok	Liczba osób, które ukończyły program ogółem:	liczba kobiet	liczba mężczyzn
2022	7	0	7
2023	6	0	6
2024	15	1	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Analiza danych dotyczących kierowania oraz ukończenia programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w powiecie przemyskim w latach 2022–2024 pozwala na sformułowanie kilku istotnych wniosków.

Przede wszystkim zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób kierowanych przez zespoły interdyscyplinarne do udziału w programach. W 2022 roku skierowano 24 osoby,

w 2023 – 22, a w 2024 – aż 37. Tendencja wzrostowa, zwłaszcza widoczna w ostatnim roku, może świadczyć o większym zaangażowaniu służb w przeciwdziałanie przemocy domowej, a także o rosnącej skuteczności w identyfikowaniu osób stosujących przemoc domową, wymagających oddziaływań korekcyjnych i terapeutycznych. Może to być również efektem rosnącej świadomości społecznej oraz coraz większej aktywności zespołów interdyscyplinarnych.

W analizowanym okresie zdecydowaną większość osób kierowanych i uczestniczących w programach stanowili mężczyźni. Kobiety pojawiają się marginalnie – po jednej osobie rocznie – co znajduje odzwierciedlenie także w ogólnokrajowych statystykach, w których to mężczyźni najczęściej identyfikowani są jako osoby stosujące przemoc. W 2024 roku po raz pierwszy kobieta ukończyła program, co może sugerować powolny, ale zauważalny postęp w zakresie uwzględniania wszystkich sprawców przemocy, niezależnie od płci.

Istotnym elementem analizy jest także skuteczność programów, rozumiana jako odsetek osób, które ukończyły udział w stosunku do liczby skierowanych. Choć w 2024 roku liczba osób, które ukończyły program, wzrosła do 15 (w porównaniu z 7 osobami w 2022 i 6 w 2023), nadal mniej niż połowa uczestników kończy proces zmiany. Wskaźnik ukończenia oscylował wokół 27–29% w latach 2022–2023, by w 2024 wzrosnąć do 41%. Choć jest to wyraźna poprawa, nadal świadczy o trudnościach w utrzymaniu uczestników w programie oraz o potrzebie wzmacniania skuteczności oddziaływań. Może to wynikać zarówno z braku wystarczającej motywacji u sprawców, jak i z barier organizacyjnych lub niewystarczającego nadzoru nad realizacją programów.

Z perspektywy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej dane te wskazują na potrzebę kontynuacji i wzmacniania działań nakierowanych na zwiększenie udziału sprawców w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Niezbędne wydaje się dalsze rozwijanie narzędzi motywujących do uczestnictwa i ukończenia programów oraz indywidualizacja pracy z osobami stosującymi przemoc. Jednocześnie należy dążyć do systemowego rozwiązania problemów, które wpływają na niski poziom ukończeń – zarówno przez działania instytucjonalne, jak i odpowiednią politykę lokalną.

Tabela nr 13. Czy na terenie gmin w powiecie przemyskim prowadzone były kampanie informacyjne mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie?

Rok	Ilość gmin w powiecie przemyskim prowadzących działania	Jakie kampanie były realizowane w gminach z powiatu przemyskiego
2022	2 gminy z 10	Kuratorska kampania przeciwdziałania przemocy – Sąd Rejonowy w Przemyśle. W ramach kampanii Ministerstwa Zdrowia realizowano zadanie-Edukacja klientów systemu pomocy społecznej, osób doznających przemocy i stosujących przemoc wobec najbliższych w zakresie zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania pomocy – rozpowszechniono informatory, poradniki, ulotki. Zrealizowano kampanię STOP przemocy i agresji w szkołach przy współpracy z pedagogami szkolnymi i dzielnicowymi KP w Żurawicy.
2023	3 gminy z 10	Kampania „Dzieciństwo bez przemocy”. Rozmowy profilaktyczno-edukacyjne na temat przemocy i jej zapobiegania przeprowadzone w szkołach na terenie Gminy Bircza. W ramach kampanii Ministerstwa Sprawiedliwości rozpowszechniono informatory, poradniki, ulotki – zapobiegamy, reagujemy, pomagamy. Zrealizowano kampanię STOP przemocy i agresji w szkołach przy współpracy z pedagogami szkolnymi i dzielnicowymi KP w Żurawicy.
2024	4 gminy z 10	Kuratorska kampania przeciwdziałania przemocy – Sąd Rejonowy w Przemyśle. „Bezpieczny Senior”- Gmina Krzywcz. Rozmowy profilaktyczno-edukacyjne na temat przemocy i jej zapobiegania przeprowadzone w szkołach na terenie Gminy Bircza. Kampania w szkołach - „Dziecko bez przemocy” przy współpracy z pedagogami i dzielnicowymi Komisariatu Policji w Żurawicy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Analiza realizowanych kampanii społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gmin powiatu przemyskiego w latach 2022–2024 ukazuje powolny, ale zauważalny wzrost zaangażowania samorządów lokalnych w prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych. W 2022 roku działania tego typu były podejmowane jedynie w dwóch gminach. W kolejnych latach liczba ta stopniowo rosła – w 2023 roku kampanie zrealizowano w trzech gminach, a w 2024 już w czterech. Mimo tego wzrostu nadal ponad połowa gmin nie prowadzi żadnych lokalnych kampanii w tym obszarze, co oznacza, że wielu mieszkańców powiatu nie ma regularnego dostępu do informacji i edukacji dotyczącej zjawiska przemocy oraz dostępnych form pomocy.

Wśród kampanii prowadzonych w analizowanym okresie można wyróżnić zarówno inicjatywy ogólnopolskie (np. działania Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Sprawiedliwości), jak i lokalne projekty realizowane we współpracy z sądem, szkołami, pedagogami czy dzielnicowymi policji. Cyklicznie pojawia się kampania „STOP przemocy

i agresji w szkołach”, co wskazuje na pewną ciągłość działań w tym zakresie. Od 2023 roku widać również wzmocnienie działań ukierunkowanych na dzieci i młodzież, czego przykładem są kampanie „Dzieciństwo bez przemocy” i „Dziecko bez przemocy”. Pojawienie się w 2024 roku kampanii „Bezpieczny Senior” jest natomiast ważnym krokiem w stronę zauważenia przemocy wobec osób starszych – dotąd rzadko uwzględnianej w działaniach profilaktycznych.

Działania edukacyjne i informacyjne podejmowane w ramach kampanii mają charakter głównie informacyjno-profilaktyczny – obejmują rozmowy, spotkania w szkołach oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych (ulotki, poradniki, informatory). To ważne elementy budowania świadomości społecznej, jednakże ich ograniczony zasięg i niewielka liczba realizujących je gmin pokazują, że działania te nie są jeszcze prowadzone w sposób systemowy i równomierny.

Podsumowując, kampanie społeczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie przemyskim stanowią pozytywny element lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, jednak nadal mają charakter punktowy i ograniczony terytorialnie. Pomimo pewnego postępu z roku na rok, niezbędne jest dalsze rozwijanie tego typu działań, tak aby objęły wszystkie gminy i były realizowane regularnie, w sposób skoordynowany i dostosowany do potrzeb różnych grup społecznych – dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów. Tylko wówczas kampanie te będą mogły realnie wpłynąć na zmianę postaw społecznych, zwiększenie wiedzy mieszkańców oraz lepsze rozpoznawanie i reagowanie na przemoc w rodzinie.

Tabela nr 14. Rodzaj udzielonego wsparcia osobom pracującym z osobami uwięzianymi w zjawisko przemocy domowej na terenie gmin w powiecie przemyskim.

Rodzaj udzielonego wsparcia	Ilość gmin realizujących wsparcie w powiecie przemyskim			Liczba osób uczestniczących w danych formach wsparcia		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Szkolenia	3 gminy z 10	8 gmin z 10	10 gmin z 10	28	37	124
Udział w konferencjach	3 gminy z 10	4 gminy z 10	6 gmin z 10	6	7	17
Superwizja	brak	brak	6 gmin z 10	0	0	18
Grupy wsparcia	brak	brak	brak	0	0	0
Warsztaty	brak	brak	brak	0	0	0
Konsultacje	brak	brak	brak	0	0	0
Coaching	Brak	1 gmina z 10	1 gmina z 10	0	4	3

Doradztwo	brak	brak	brak	0	0	0
Dofinansowanie udziału w szkoleniach	1 gmina z 10	3 gminy z 10	4 gminy z 10	20	9	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gmin z Powiatu Przemyskiego.

Analiza form wsparcia udzielanego osobom pracującym z osobami uwięzonymi w zjawisko przemocy domowej na terenie gmin powiatu przemyskiego w latach 2022–2024 wskazuje na wyraźną poprawę w niektórych obszarach, przy jednoczesnym utrzymywaniu się znaczących braków w innych, równie istotnych formach wsparcia zawodowego.

Najbardziej rozwiniętą i systematycznie wzmacnianą formą wsparcia są szkolenia.

W 2022 roku zrealizowano je w 3 gminach, rok później już w 8, a w 2024 – we wszystkich 10 gminach powiatu. Wzrost ten idzie w parze ze zwiększającą się liczbą uczestników – z 28 w 2022 roku do aż 124 w 2024 roku. Tendencja ta świadczy o rosnącej świadomości potrzeby kształcenia i doskonalenia kompetencji osób zawodowo zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, a także o zwiększającym się zaangażowaniu samorządów w organizację takich działań.

Stopniowo rośnie również udział przedstawicieli gmin w konferencjach poświęconych tematyce przemocy. W 2022 roku udział wzięli przedstawiciele z 3 gmin, a w 2024 liczba ta wzrosła do 6. Liczba uczestników tych wydarzeń również wzrosła niemal trzykrotnie, co może świadczyć o większym zainteresowaniu wymianą wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk między specjalistami z różnych regionów.

W 2024 roku pojawiła się także nowa forma wsparcia – superwizja, obejmująca specjalistów z 6 gmin i łącznie 18 osób. Jest to pozytywny krok w kierunku zapewnienia profesjonalistom możliwości regularnej refleksji nad własną pracą, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu i poprawy jakości udzielanej pomocy. Należy jednak zaznaczyć, że superwizja powinna być standardową formą wsparcia, a nie nowością – jej brak w poprzednich latach ukazuje wcześniejsze niedopatrzenia systemowe.

Inne formy wsparcia, takie jak grupy wsparcia, warsztaty, konsultacje czy doradztwo, nie były realizowane w żadnej gminie przez cały badany okres. To bardzo istotna luka – osoby pracujące z przemocą, często narażone na duże obciążenia psychiczne i emocjonalne, nie miały dostępu do ustrukturyzowanego wsparcia psychologicznego czy merytorycznego poza szkoleniami. Również coaching, choć obecny w 2023 i 2024 roku w jednej gminie rocznie, objął bardzo niewielką liczbę osób i miał charakter marginalny.

Na uwagę zasługuje rozwój formy wsparcia w postaci dofinansowania udziału w szkoleniach. W 2022 roku takie wsparcie zorganizowano w jednej gminie, natomiast w 2024 roku już w czterech. Wzrosła także liczba objętych nim uczestników – z 20 w 2022 do 59 w 2024 roku. Dofinansowanie to może stanowić istotny czynnik motywujący do podnoszenia kwalifikacji, zwłaszcza w gminach o ograniczonych budżetach.

Reasumując, na przestrzeni trzech lat widoczna jest pozytywna dynamika w zakresie organizowania szkoleń, udziału w konferencjach i wprowadzenia superwizji. Te zmiany stanowią istotne wsparcie dla osób zawodowo zajmujących się pomocą osobom doświadczającym przemocy domowej. Niemniej jednak brak wielu innych form pomocy – takich jak grupy wsparcia, warsztaty czy doradztwo – pokazuje, że system wspierania kadr pracujących w tym obszarze jest nadal niekompletny i wymaga dalszego rozwoju. Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy i profesjonalnie wspierać osoby jej doświadczające, konieczne jest zapewnienie wszechstronnego wsparcia również dla tych, którzy na co dzień niosą pomoc.

Badania ankietowe zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców

Powiatu Przemyskiego.

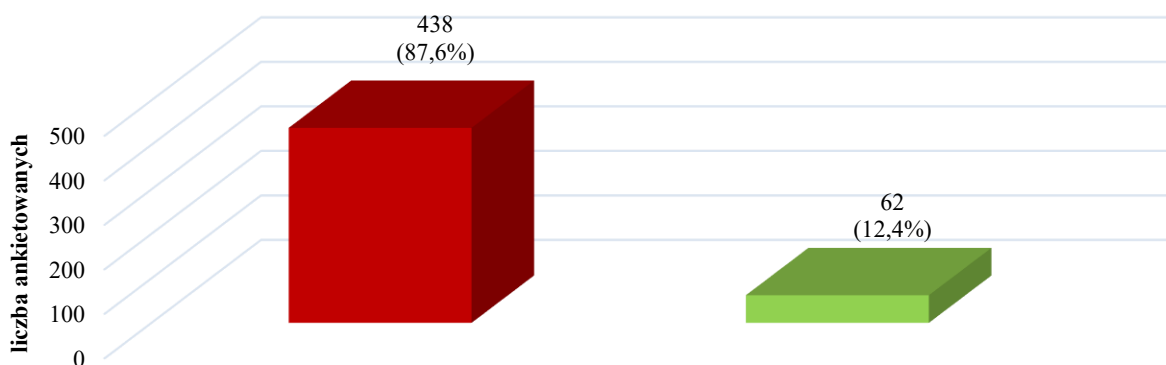
W celu pogłębienia wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu przemyskiego oraz rozpoznania realnych potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia osób i rodzin dotkniętych tym problemem, przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców wszystkich dziesięciu gmin powiatu. Badanie objęło łącznie 500 osób, w tym 320 kobiet i 180 mężczyzn. Respondenci reprezentowali trzy grupy wiekowe: 163 osoby w wieku 18–40 lat, 252 osoby w przedziale wiekowym 41–60 lat oraz 85 osób w wieku 61–80 lat. Pod względem poziomu wykształcenia, wśród uczestników znalazły się 147 osoby z wykształceniem wyższym lub policealnym, 242 osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub średnim oraz 111 osób posiadających wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne.

Celem badania było zebranie informacji dotyczących postrzegania problemu przemocy domowej w lokalnych społecznościach, identyfikacja potrzeb w zakresie wsparcia zarówno dla osób doświadczających przemocy, jak i dla osób stosujących przemoc domową oraz osób zagrożonych przemocą, a także rozpoznanie oczekiwań mieszkańców wobec działań profilaktycznych. Ankieta zawierała 13 pytań dotyczących zarówno świadomości społecznej, jak i szeroko rozumianej profilaktyki. Uzyskane odpowiedzi stanowią cenne źródło wiedzy, które posłuży do opracowania skutecznych i adekwatnych do lokalnych warunków programów przeciwdziałania przemocy. Wyniki badania umożliwią zaprojektowanie takich działań, które

w sposób realny i trwały poprawią sytuację osób dotkniętych przemocą domową oraz przyczynią się do ograniczenia jej występowania na terenie powiatu przemyskiego.

Poniżej przedstawione zostały wyniki zebrane w czasie badania.

Wykres nr 1. Czy wiesz czym jest przemoc domowa?

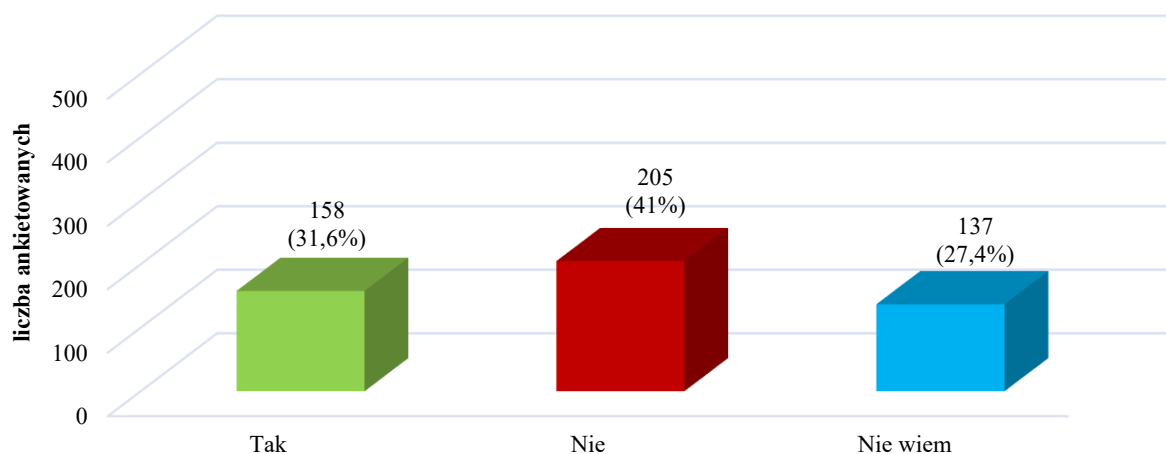

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z danych przedstawionych na Wykresie nr 1, zdecydowana większość ankietowanych (blisko 88%) deklaruje znajomość pojęcia przemocy domowej. Mimo to 12,4 % osób przyznaje, że nie wie, czym ona jest – co jest dość niepokojącym wynikiem, biorąc pod uwagę wagę problemu. Może to świadczyć o konieczności pogłębienia edukacji społecznej w tym zakresie.

Analizując Wykres nr 2 zauważamy, że blisko 1/3 ankietowanych (31,6%) zauważa przemoc domową w swoim otoczeniu, co może oznaczać, że zjawisko nie jest odosobnione i często dotyczy bezpośredniego środowiska. 41% respondentów nie dostrzega przemocy domowej w swoim otoczeniu – może to świadczyć o jej nieobecności lub braku jej rozpoznania. Aż 137 osób (27,4%) nie jest w stanie jednoznacznie odpowiedzieć, co może wskazywać na: brak świadomości objawów przemocy, skuteczne ukrywanie przemocy przez osoby doznające i stosujące przemoc domową, lub trudności w rozróżnieniu przemocy od konfliktów domowych.

Wykres nr 2. Czy w Twoim otoczeniu (rodzina, znajomi, sąsiedzi) występuje przemoc domowa?

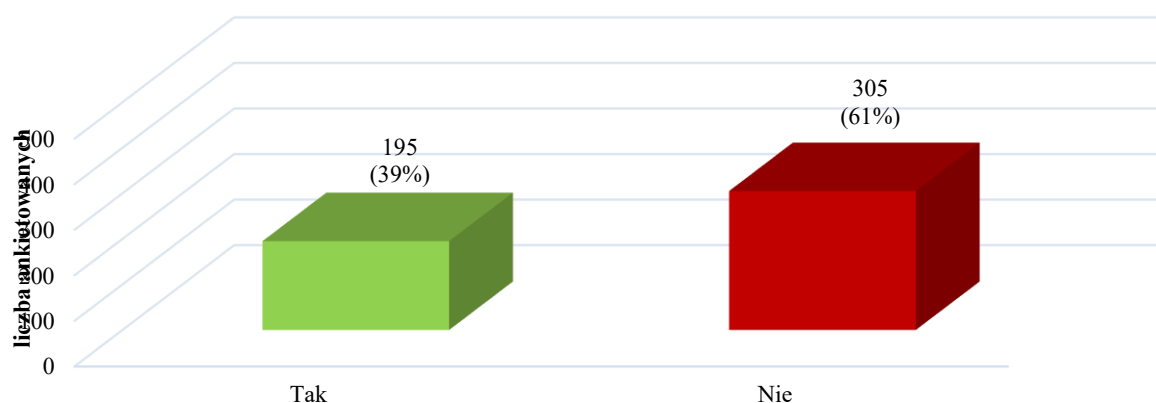
Źródło: Opracowanie własne

Wnioski:

- Świadomość definicyjna przemocy domowej jest wysoka, ale niepełna – 62 osoby na 500 nie potrafią jej zdefiniować, co może ograniczać ich zdolność do rozpoznania lub zgłaszania przemocy.
- Przemoc domowa jest obecna w bezpośrednim otoczeniu co trzeciego mieszkańca, co wymaga działań prewencyjnych i wsparcia lokalnych instytucji pomocowych.
- Znaczący odsetek osób (27,4%) nie potrafi ocenić, czy przemoc występuje w ich otoczeniu – to sygnał, że konieczne są programy edukacyjne ułatwiające rozpoznanie mniej oczywistych form przemocy.

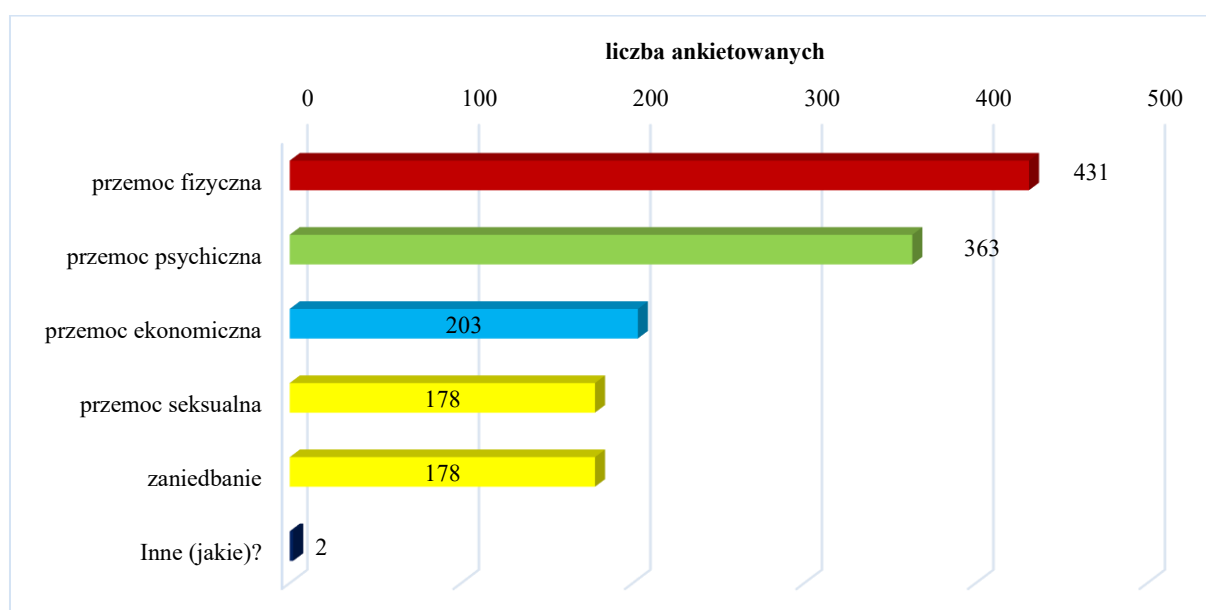
Dane przedstawione na poniższym wykresie (Wykres nr 3) wskazują, że blisko 40% respondentów było świadkami przemocy domowej, co wskazuje na znaczną skalę zjawiska i jego obecność w lokalnej społeczności. Ponad połowa ankietowanych (61%) nie zetknęła się bezpośrednio z przemocą domową jako świadkowie, co może świadczyć o skutecznym ukrywaniu takich sytuacji lub ich mniejszej liczbie w ich otoczeniu.

Wykres nr 3. Czy kiedykolwiek byle(a)ś świadkiem przemocy domowej?

Źródło: Opracowanie własne

Wykres nr 4. Jakie formy przemocy domowej są ci znane?

Źródło: Opracowanie własne

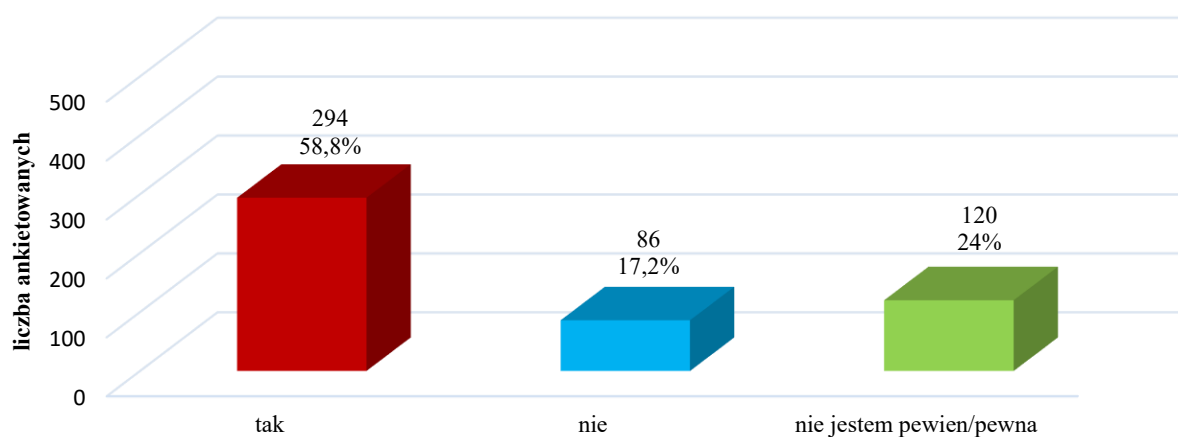
Jak wynika z danych zawartych na Wykresie nr 4, najbardziej rozpoznawalną formą przemocy jest przemoc fizyczna (431 wskazań) co może wynikać z jej widoczności i częstego ukazywania w mediach. Na drugim miejscu znajduje się przemoc psychiczna (363 wskazań), która choć mniej widoczna, jest powszechnie rozpoznawana. Przemoc ekonomiczna, seksualna oraz zaniedbanie są znane znacznie mniejszej liczbie osób, co może sugerować potrzebę większej edukacji społecznej na temat tych form przemocy. Inne formy przemocy zostały

wskazane marginalnie (2 razy wskazano cyberprzemoc), co może oznaczać niewielką wiedzę na temat mniej typowych form przemocy lub brak ich identyfikacji przez społeczeństwo.

Podsumowanie:

Wiedza mieszkańców na temat przemocy koncentruje się więc głównie wokół jej najbardziej fizycznych i psychicznych form. Istnieje potrzeba pogłębienia świadomości społecznej na temat ekonomicznych, seksualnych i zaniedbujących form przemocy. Wyniki wskazują na konieczność kontynuacji działań profilaktycznych i edukacyjnych w regionie.

Wykres nr 5. Czy wiesz gdzie można uzyskać pomoc w przypadku przemocy domowej w naszym powiecie?

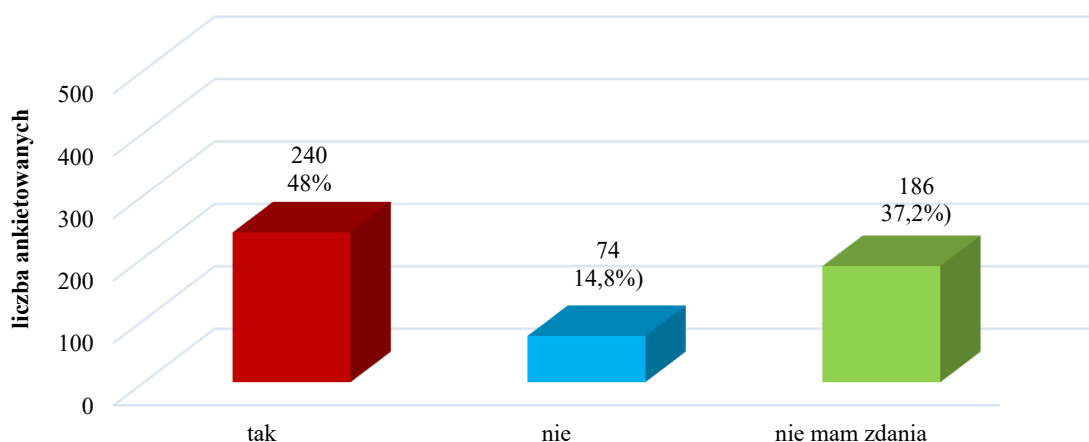
Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z informacji zawartych na Wykresie nr 5, większość ankietowanych (niemal 60%) wie, gdzie można uzyskać pomoc. Jednak aż 41,2 % respondentów (86+120 osób) nie wie lub nie jest pewna, gdzie szukać wsparcia – co stanowi duże wyzwanie informacyjne dla lokalnych instytucji.

Wnioski: Oznaczać to może, że kampanie informacyjne są niewystarczające lub źle ukierunkowane.

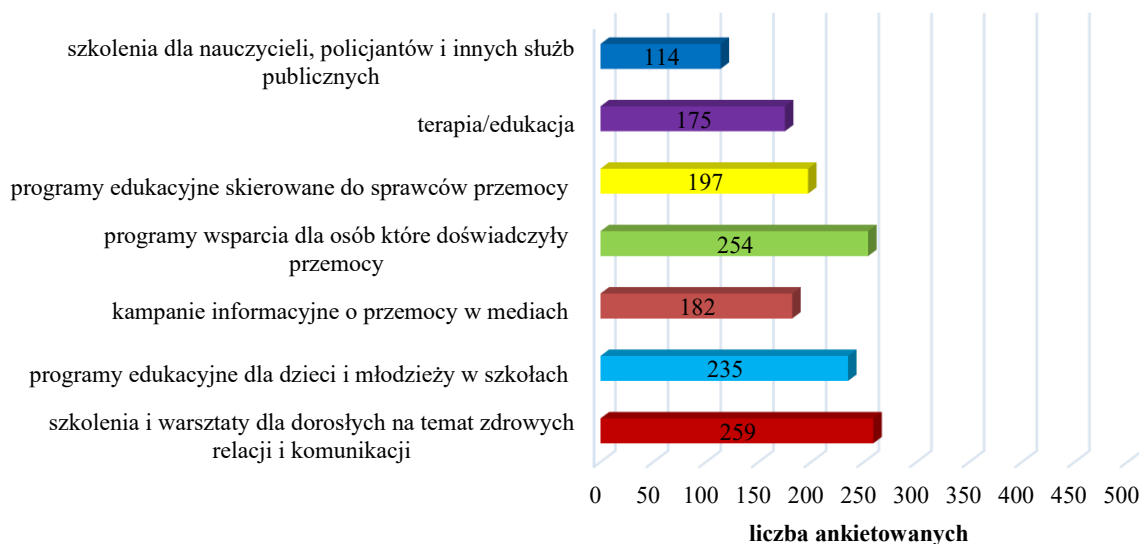
Jak wynika z danych przedstawionych na poniższym wykresie (Wykres nr 6), najwięcej, bo 48 % respondentów (240 osób), uważa takie działania za potrzebne, co może świadczyć o dużej świadomości problemu. Przeciwnego zdania jest jedynie 14,8% (74 osoby), co sugeruje, że tylko nieliczni uważają obecne rozwiązania za wystarczające. Warto zwrócić uwagę na wysoki odsetek osób niezdecydowanych – 37,2% (186 osób). Może to świadczyć o braku wiedzy lub świadomości w zakresie przemocy domowej.

Wykres nr 6. Czy uważasz że w naszym powiecie potrzebne są dodatkowe działania w zakresie profilaktyki przemocy domowej?

Źródło: Opracowanie własne

Wykres nr 7. Jakie formy profilaktyki przemocy domowej uważasz za najbardziej potrzebne w powiecie przemyskim?

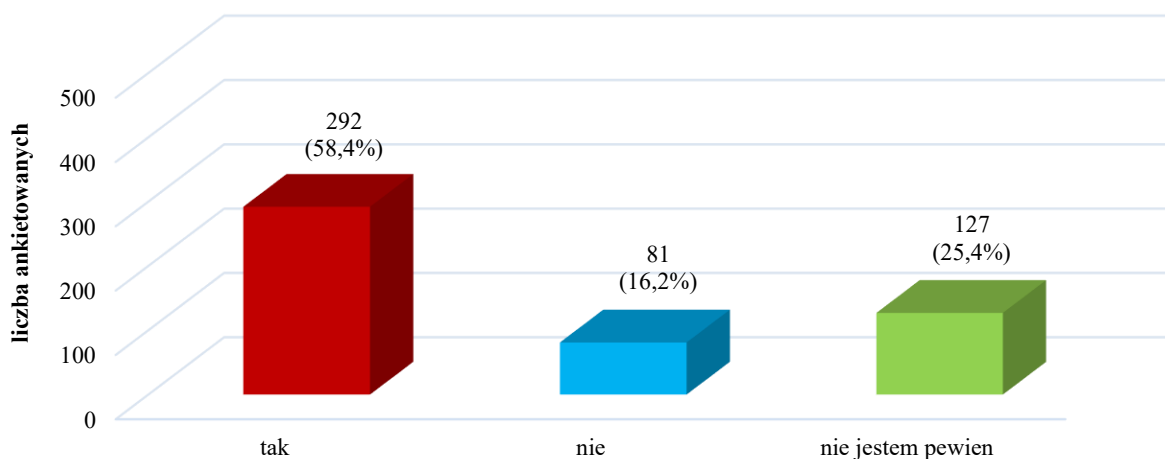

Źródło: Opracowanie własne

Podając analizie powyższy wykres (Wykres nr 7), należy stwierdzić, że największe poparcie uzyskały działania skierowane do całego społeczeństwa – szkolenia i warsztaty (259 wskazań), co pokazuje potrzebę profilaktyki pierwotnej. Znaczące poparcie mają też konkretne formy wsparcia dla osób doświadczających przemocy (254 wskazania). Najmniej osób wskazało

szkolenia dla instytucji, co może sugerować brak wiedzy o ich znaczeniu lub przekonanie, że te działania są realizowane.

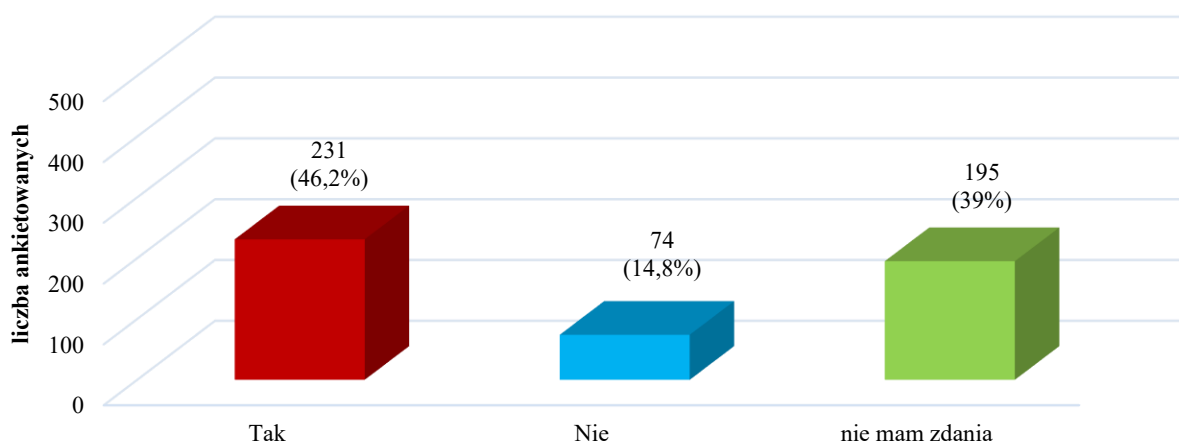
Wykres nr 8. Czy wiesz gdzie można zgłaszać przypadki przemocy domowej powiecie przemyskim?

Źródło: Opracowanie własne

Z analizy danych zawartych na powyższym wykresie (Wykres nr 8) wynika, że większość mieszkańców (58,4%) wie, gdzie zgłaszać przypadki przemocy, co jest pozytywne. Ponad 40% (suma odpowiedzi „nie” i „nie jestem pewien”) nie ma tej wiedzy, co wskazuje na potrzebę szerszej kampanii informacyjnej.

Wykres nr 9. Czy w Twojej opinii instytucje i organizacje w powiecie przemyskim na przykład szkoły, ośrodki pomocy społecznej, policja, współpracują w zakresie profilaktyki przemocy domowej?

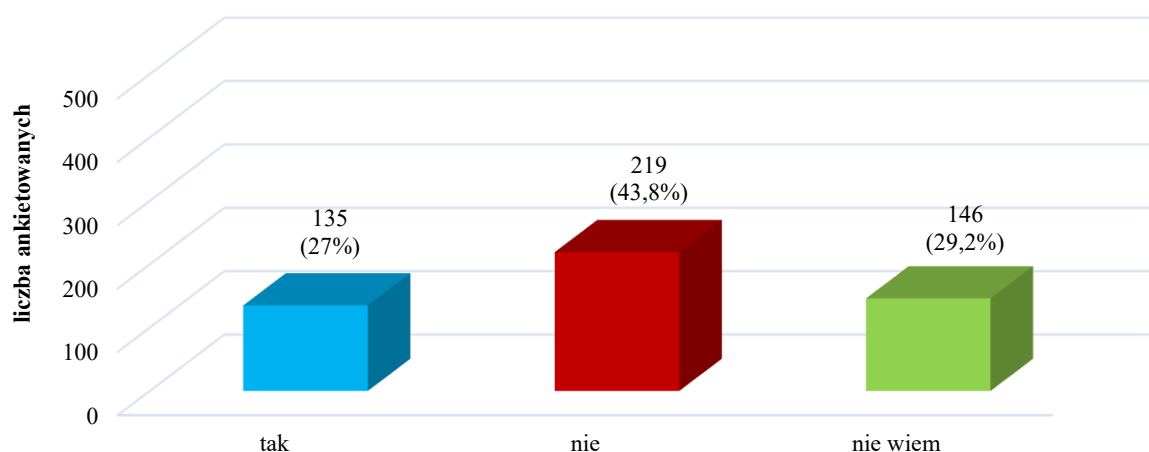

Źródło: Opracowanie własne

Z danych przedstawionych na Wykresie nr 9 wynika, że tylko 46,2% uważa, że instytucje ze sobą współpracują. Duży odsetek odpowiedzi „nie mam zdania” (39%) sugeruje brak przejrzystości lub informacji o takich działaniach. Potrzebne mogą być lepsza komunikacja między instytucjami oraz z mieszkańcami.

Podsumowując, mieszkańcy powiatu przemyskiego dostrzegają potrzebę działań w zakresie profilaktyki przemocy domowej. Najbardziej oczekiwane są działania edukacyjne i wsparcie dla osób doznających przemocy. Występuje potrzeba zwiększenia wiedzy o możliwościach zgłaszania przemocy i lepszej informacji o współpracy instytucji. Dużą liczbą odpowiedzi „nie mam zdania” w wielu pytaniach pokazuje, że wciąż istnieje luka informacyjna, która należy wypełnić kampaniami edukacyjnymi i informacyjnymi.

Wykres nr 10. Czy w Twojej ocenie, problem przemocy domowej jest wystarczająco poruszany w przestrzeni publicznej (np. w mediach, w szkołach, na spotkaniach społecznych)?

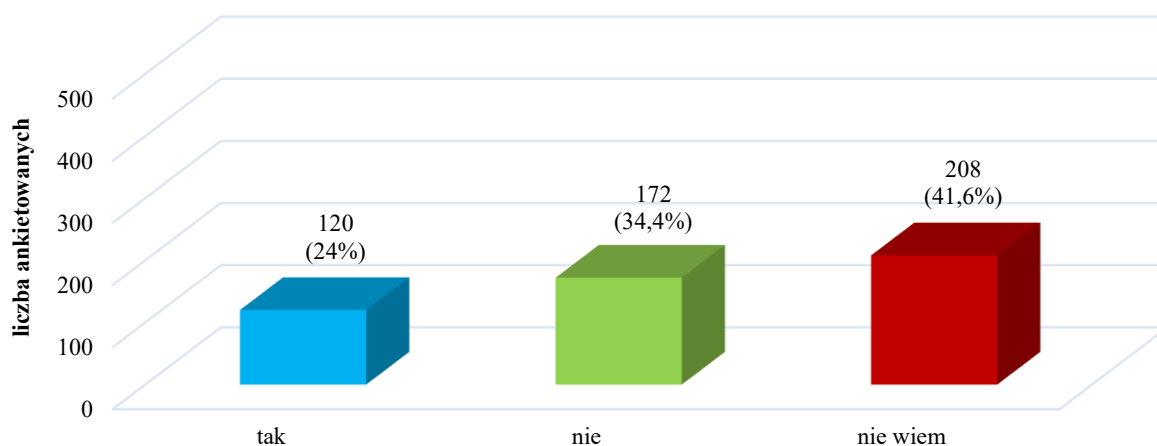

Źródło: Opracowanie własne

Z analizy danych zawartych na Wykresie nr 10 wynika, że aż 43,8% mieszkańców uważa, że temat przemocy domowej nie jest wystarczająco obecny w przestrzeni publicznej. Tylko 27 % uważa, że problem jest odpowiednio nagłaśniany. Wysoki odsetek odpowiedzi „nie wiem” świadczyć może o braku zauważalnych działań lub niewystarczającej jej widoczności.

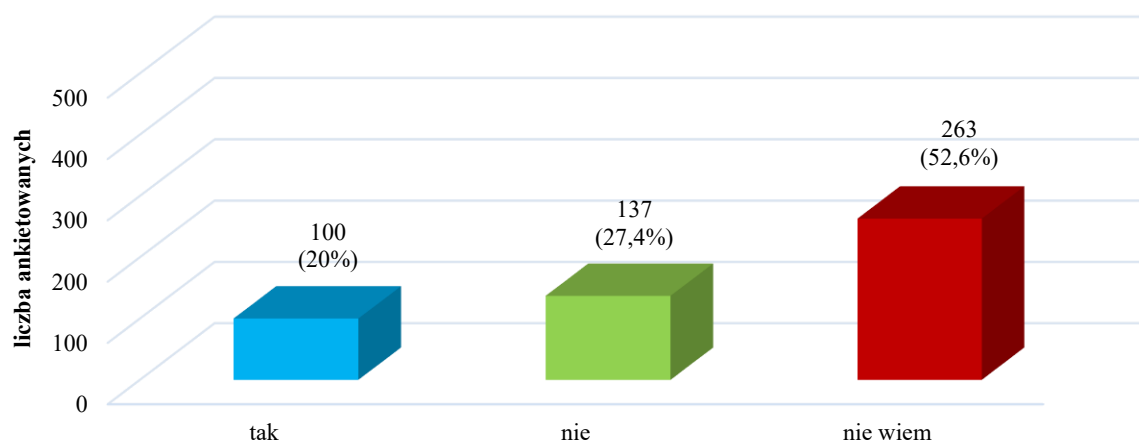
Dane na poniższym wykresie (Wykres nr 11) wskazują, że zaledwie ¼ respondentów uważa, że dostęp do pomocy jest wystarczający. Prawie 76% ankietowanych nie ma takiego przekonania lub nie potrafi ocenić dostępności i jakości tej pomocy. To pokazuje, że istnieje znaczna luka pomiędzy potrzebami a realnie dostępnym wsparciem.

Wykres nr 11. Czy uważasz że w powiecie przemyskim dostęp do pomocy dla ofiar przemocy domowej (np. ośrodek wsparcia, pomoc psychologiczna, porady prawne) jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne

Wykres nr 12. Czy w Twojej opinii osoby doświadczające przemocy w rodzinie w powiecie przemyskim mają wystarczające wsparcie w zakresie wychodzenia z tej sytuacji?

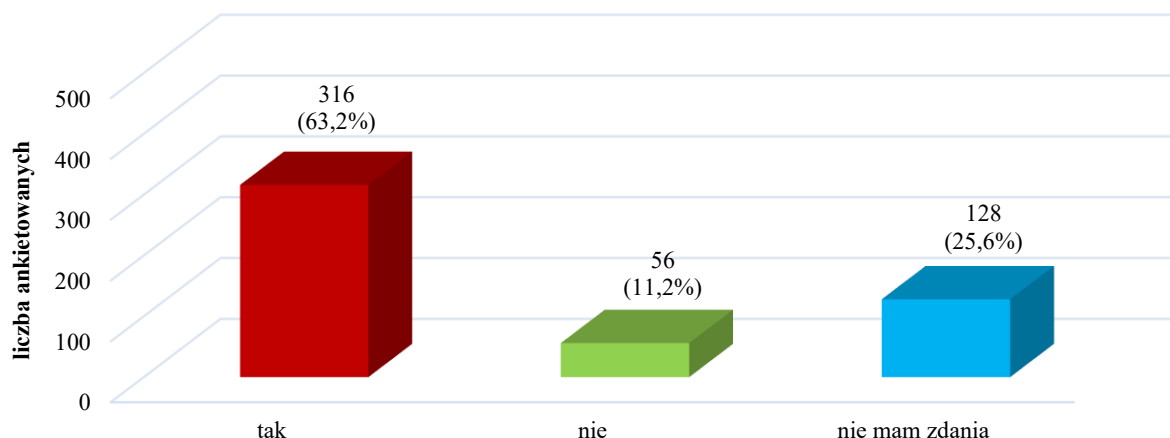

Źródło: Opracowanie własne

Analizując Wykres nr 12 zauważamy, że większość respondentów (52,6%) nie ma zdania na temat dostępności wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, co może świadczyć o braku wiedzy na temat istniejących form pomocy lub ich małej widoczności w społeczności. 27,4% mieszkańców uważa, że wsparcie jest niewystarczające, co wskazuje na istniejący problem w systemie pomocy osobom doświadczającym przemocy. Tylko 20% uważa, że

wsparcie jest wystarczające – to stosunkowo niski poziom zaufania do funkcjonujących mechanizmów pomocowych.

Wykres nr 13. Czy chciał(a)byś, aby w naszym powiecie odbyły się konsultacje lub spotkania dotyczące działań profilaktycznych w zakresie przemocy domowej?

Źródło: Opracowanie własne

Z danych przedstawionych na powyższym wykresie (Wykres nr 13) wynika, że aż 63,2% respondentów wyraża chęć uczestnictwa w działaniach profilaktycznych, co wskazuje na dużą świadomość społeczną i potrzebę podejmowania tego typu inicjatyw. Tylko 11,2 % respondentów jest przeciwnych takim działaniom. Znaczący odsetek osób niezdecydowanych (25,6%) może wynikać z braku informacji o tym, jak takie spotkania wyglądałyby w praktyce.

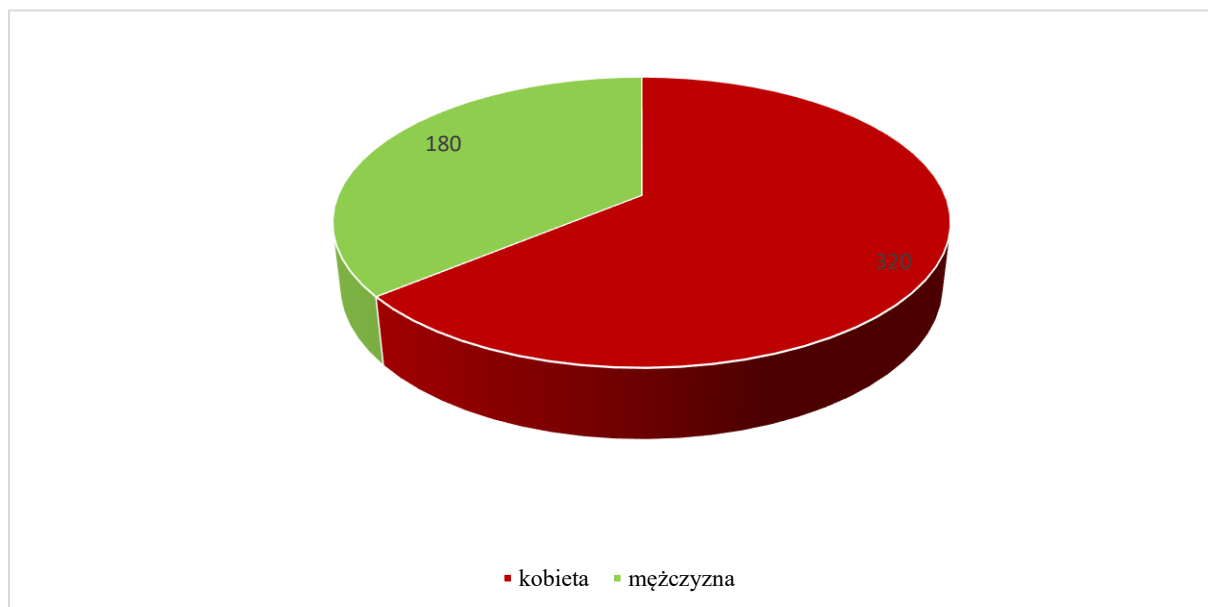
Ankietowanym zadano również pytanie następującej treści: **Czy masz jakiegokolwiek dodatki uwagi lub sugestie dotyczące działań profilaktycznych w zakresie przemocy domowej w powiecie przemyskim? (napisz poniżej)**

Na powyższe pytanie ankietowani nie udzielili konkretnych odpowiedzi. Może to świadczyć o braku wiedzy lub świadomości na temat istniejących form profilaktyki albo o niskim poziomie zaangażowania społecznego w ten obszar. Możliwe jest również, że mieszkańcy nie czują się wystarczająco kompetentni, by formułować propozycje rozwiązań lub nie wierzą, że ich sugestie przyniosą realny efekt. Taka sytuacja podkreśla potrzebę intensyfikacji działań informacyjnych i edukacyjnych na temat przemocy domowej oraz aktywnego włączania społeczności w planowanie i ocenę działań profilaktycznych.

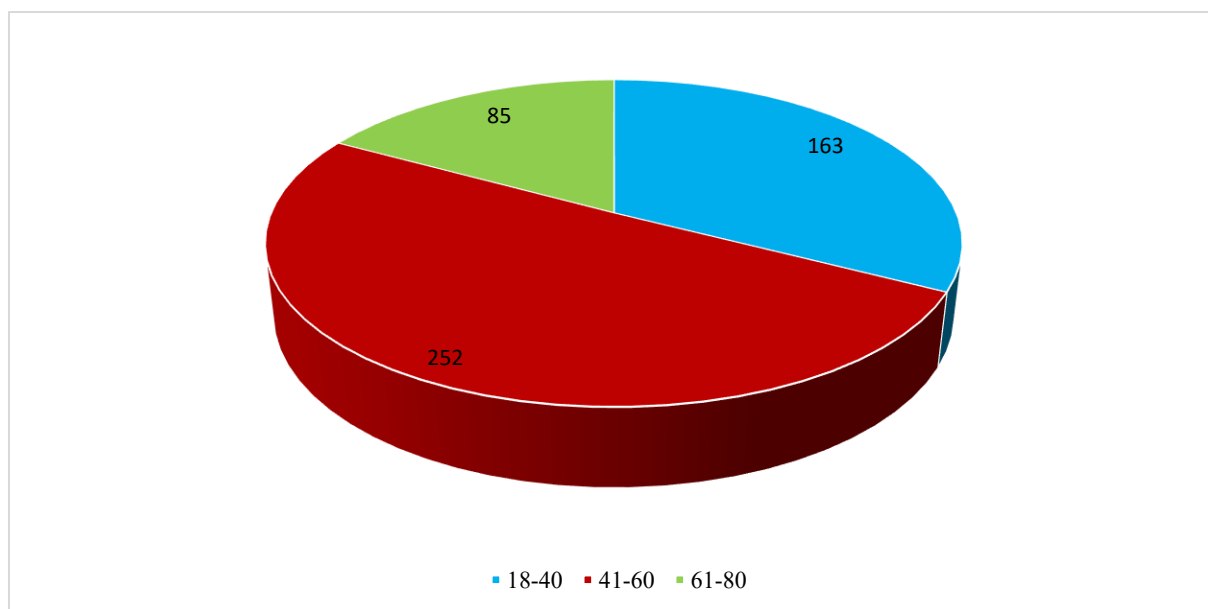
Z danych przedstawionych na Wykresie nr 14 widzimy, że w badaniu wzięło udział znacznie więcej kobiet – 320 osób, niż mężczyzn – 180 osób. Może to świadczyć o większej

aktywności lub dostępności kobiet w kontekście udziału w badaniach społecznych lub o specyfice grupy docelowej.

Wykres nr 14. Płeć ankietowanych

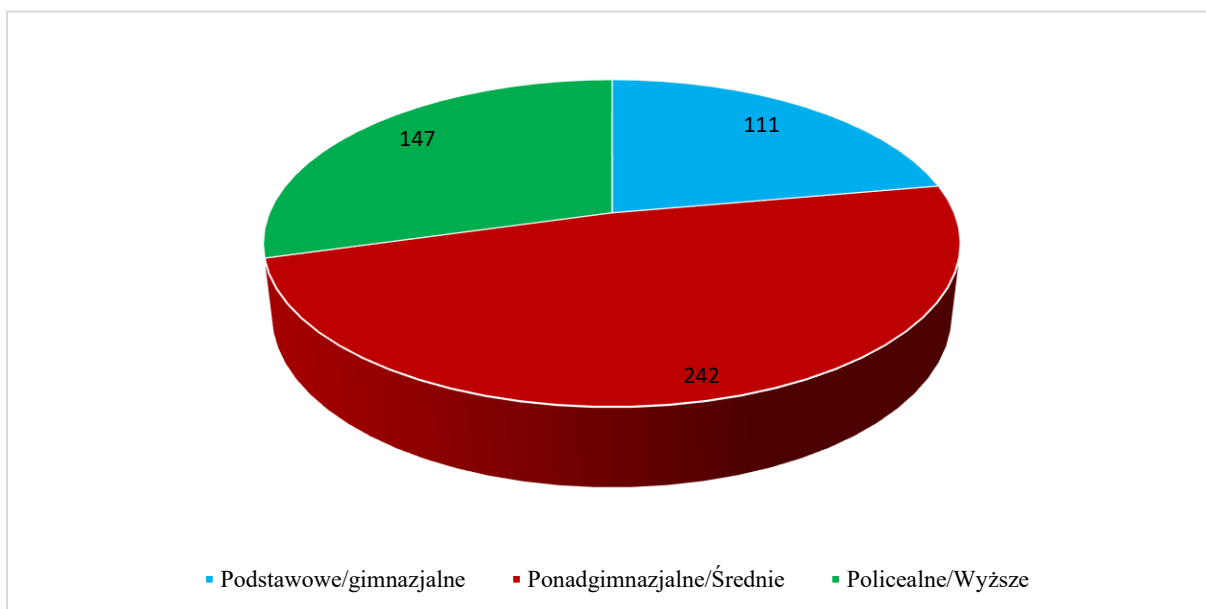
Wykres nr 15. Wiek ankietowanych

Analizując Wykres nr 15 zauważamy, że najliczniejszą grupę wiekową w badaniu stanowiły osoby w wieku 41–60 lat – 252 osoby, co oznacza, że najwięcej respondentów znajduje się w wieku produkcyjnym, ale bliżej jego końca. Drugą pod względem liczebności była grupa młodszych dorosłych, 18–40 lat – 163 osoby, co wskazuje na znaczny udział

młodszych uczestników. Najmniej liczna jest grupa seniorów (61–80 lat) – 85 osób, co jest typowe w wielu badaniach społecznych ze względu na mniejszą aktywność tej grupy w ankietach.

Wykres nr 16. Wykształcenie ankietowanych

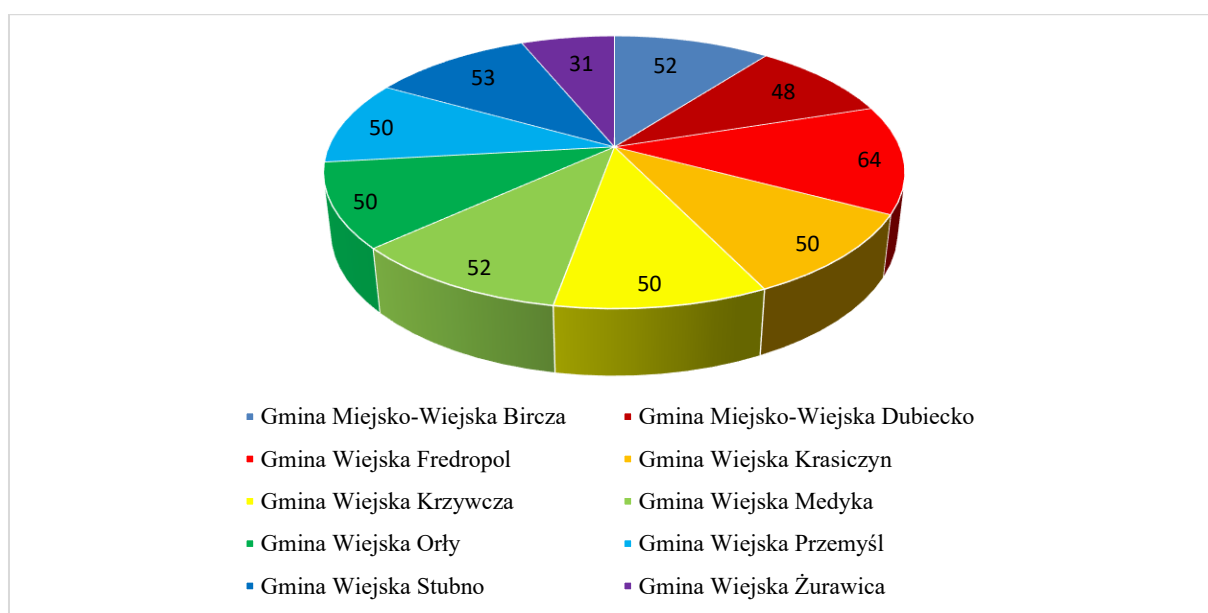

Na podstawie danych przedstawionych na Wykresie nr 16, widzimy, że największą grupę ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym/średnim (242 osoby), co oznacza, że jest to najczęściej występujący poziom wykształcenia w badanej grupie. Drugą co do wielkości grupą są osoby z wykształceniem policealnym/wyższym (147 osób), co świadczy o dość wysokim poziomie edukacji wśród części badanych. Najmniej liczna grupa to osoby z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym (111 osób), co może wskazywać na relatywnie niski odsetek osób z najniższym poziomem edukacji.

Z przedstawionego poniżej wykresu (Wykres nr 17) wywnioskować można, iż najwięcej ankietowanych pochodziło z gminy Fredropol (64 osoby), co stanowi najliczniejszą grupę lokalną. Najmniej osób pochodziło z gminy Żurawica (31 osób). Większość gmin jest reprezentowana przez zbliżoną liczbę respondentów (około 50 osób), co wskazuje na dość równomierne rozłożenie próby badawczej między gminami.

Taki rozkład jest korzystny statystycznie, ponieważ umożliwia porównywanie gmin bez dużych dysproporcji w liczebności próby.

Wykres nr 17. Miejsce zamieszkania ankietowanych

Wnioski końcowe w zakresie przeprowadzonych badań:

- ❖ Silne poparcie dla działań profilaktycznych: większość ankietowanych mieszkańców deklaruje chęć udziału w konsultacjach i spotkaniach dotyczących przemocy.
- ❖ Temat przemocy domowej jest słabo obecny w przestrzeni publicznej: prawie połowa respondentów uważa, że problem ten nie jest wystarczająco nagłaśniany.
- ❖ Niewystarczające wsparcie instytucjonalne: dostęp do pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej jest oceniany jako niewystarczający przez znaczną część badanych.
- ❖ Istnieje potrzeba zwiększenia widoczności i dostępności informacji o dostępnych formach wsparcia dla ofiar przemocy domowej w powiecie przemyskim. Społeczność lokalna wskazuje silne zainteresowanie działaniami profilaktycznymi – warto to wykorzystać organizując spotkania, warsztaty i kampanie edukacyjne. Edukacja mieszkańców na temat form pomocy oraz sposobów reagowania na przemoc może przyczynić się do zmniejszenia liczby osób, które „nie wiedzą” czy wsparcie jest dostępne.

Rekomendacje:

- ❖ Zwiększenie widoczności instytucji pomocowych – plakaty, kampanie informacyjne, działania w szkołach.
- ❖ Regularna organizacja spotkań profilaktycznych i konsultacji z udziałem psychologów, prawników, policji i pracowników socjalnych.

- ❖ Szkolenia dla mieszkańców i każdy instytucji lokalnych – budowanie świadomości i kompetencji w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy.
- ❖ Monitoring i ewaluacja działań – regularna analiza skuteczności wsparcia w regionie.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.

Cel główny: Promowanie i wdrażanie prawidłowych i bezpiecznych oraz wspierających metod wychowawczych wśród rodziców, opiekunów i osób pracujących z dziećmi w celu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i wzmacniania ich prawidłowego rozwoju emocjonalnego, społecznego i psychicznego.

Cele szczegółowe:

- 1) Zwiększenie świadomości rodziców i opiekunów na temat skutków przemocy wobec dzieci poprzez organizację warsztatów, spotkań edukacyjnych i kampanii informacyjnych.
- 2) Promocja metod wychowawczych w szkołach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz placówkach wsparcia dziennego opartych na szacunku dialogu i empatii.
- 3) Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w zakresie poszerzania wiedzy, narzędzi, oraz metod w celu budowaniu właściwych relacji z dziećmi.
- 4) Tworzenie bezpiecznego środowiska wychowawczego poprzez wspieranie działań instytucji i rodzin w zakresie budowania bezpiecznych i wspierających relacji z dziećmi.

Tabela nr 15. Cel szczegółowy 1

Zwiększenie świadomości rodziców i opiekunów na temat skutków przemocy wobec dzieci poprzez organizację warsztatów, spotkań edukacyjnych i kampanii informacyjnych						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot koordynujący realizację zadania	Instytucje realizujące i wspierające zadania	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła danych do pomiaru wskaźnika
Akcje informacyjne skierowane do mieszkańców powiatu o przemocy domowej i pozytywnych postawach	PCPR w Przemyślu	Starostwo Powiatowe w Przemyślu Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przemyślu	Środki własne samorządów W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz ROPS	2026-2030 (w każdym roku obowiązywania programu)	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych Liczba opracowanych i rozpowszechnionych	Sprawozdania Faktury za wykonanie materiałów informacyjnych Protokoły odbioru materiałów

rodzicielskich oraz metodach wychowawczych (kampanie społeczne, materiały informacyjne)		OPS z terenu powiatu przemyskiego: MGOPS w Birczy MGOPS w Dubiecku GOPS w Fredropolu GOPS w Krasieczynie GOPS w Krzywczycy GOPS w Medyce GOPS w Orłach GOPS w Przemyślu GOPS w Stubnie GOPS w Żurawicy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przemyślu Komenda Miejska Policji w Przemyślu Specjalistyczny Ośrodek Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie i Fundacje na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny)	Środki z budżetu państwa Inne środki zewnętrzne		materiałów informacyjno-educacyjnych (plakatów, ulotek, broszurek, czasopism itp.) na temat przemocy domowej i pozytywnych postawach rodzicielskich i metod wychowawczych	informacyjno-educacyjnych
---	--	--	---	--	--	---------------------------

Tabela nr 16. Cel szczegółowy 2

Promocja metod wychowawczych w szkołach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz placówkach wsparcia dziennego opartych na szacunku dialogu i empatii						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot koordynujący realizację zadania	Instytucje realizujące i wspierające zadania	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła danych do pomiaru wskaźnika
Organizowanie spotkań, warsztatów mających na celu zwrócenie uwagi dzieci i młodzieży na problem przemocy domowej. Zadanie realizowane w szkołach na terenie powiatu przemyskiego	PCPR w Przemysłu	Starostwo Powiatowe w Przemysłu Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przemysłu OPS z terenu powiatu przemyskiego MGOPS w Birczy MGOPS w Dubiecku GOPS w Fredropolu GOPS w Krasieczynie GOPS w Krzywczy GOPS w Medyce GOPS w Orłach GOPS w Przemysłu GOPS w Stubnie GOPS w Żurawicy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przemysłu Komenda Miejska Policji w Przemysłu Specjalistyczny Ośrodek Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Przemysłu	Środki własne samorządów W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRPiPS oraz ROPS Środki z budżetu państwa Inne środki zewnętrzne	2026-2030 (w każdym roku obowiązywania programu)	Liczba spotkań, warsztatów mających na celu zwrócenie uwagi dzieci i młodzieży na problem przemocy domowej. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w spotkaniach/warsztatach mających na celu zwrócenie uwagi dzieci i młodzieży na problem przemocy domowej.	Sprawozdania Ankieta ex-post Dokumentacja zdjęciowa

		Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola)				
		Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych				
		Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia i Fundacje na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny)				

Tabela nr 17. Cel szczegółowy 3

Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w zakresie poszerzania wiedzy, narzędzi, oraz metod w celu budowaniu właściwych relacji z dziećmi						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot koordynujący realizację zadania	Instytucje realizujące i wspierające zadania	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła danych do pomiaru wskaźnika
Poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawne, rodzinne) w zakresie umiejętności wychowawczych rodziców (spotkania, warsztaty, szkoła dla rodziców itp.)	PCPR w Przemysłu	Starostwo Powiatowe w Przemysłu Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przemysłu OPS z terenu powiatu przemyskiego; MGOPS w Birczy MGOPS w Dubiecku GOPS w Fredropolu GOPS w Krasiczynie GOPS w Krzywczyc GOPS w Medyce GOPS w Orłach GOPS w Przemysłu GOPS w Stubnie GOPS w Żurawicy	Środki własne samorządów W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRPiPS oraz ROPS Środki z budżetu państwa Inne środki zewnętrzne	2026-2030 (w każdym roku obowiązywania programu)	Liczba zorganizowanych spotkań/ warsztatów w zakresie umiejętności wychowawczych rodziców Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach/ warsztatach	Sprawozdania Listy obecności Ankieta ex-post Dok. zdjęciowa

		Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przemysłu Specjalistyczny Ośrodek Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia i Fundacje na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny)				
Wsparcie rodziców i opiekunów w prawidłowych formach komunikacji z dziećmi, (warsztaty, szkolenia, zajęcia edukacyjne, szkoła dla rodziców itp.	PCPR w Przemysłu	Starostwo Powiatowe w Przemysłu. Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przemysłu OPS z terenu powiatu przemyskiego; MGOPS w Birczy MGOPS w Dubiecku GOPS w Fredropolu GOPS w Krasiczynie GOPS w Krzywicy GOPS w Medyce GOPS w Orłach GOPS w Przemysłu GOPS w Stubnie GOPS w Żurawicy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przemysłu Specjalistyczny Ośrodek Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach	Środki własne samorządów W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRPiPS oraz ROPS Środki z budżetu państwa Inne środki zewnętrzne	2026-2030 (w każdym roku obowiązywania programu)	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Sprawozdania

		Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia i Fundacje na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny)				
Rozpowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych działających w obszarze przemocy domowej (ulotki, plakaty, broszurki itp. informacje stronach internetowych)	PCPR w Przemyślu	Starostwo Powiatowe w Przemyślu. Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przemyślu OPS z terenu powiatu przemyskiego; MGOPS w Birczy MGOPS w Dubiecku GOPS w Fredropolu GOPS w Krasieczynie GOPS w Krzywczy GOPS w Medyce GOPS w Orłach GOPS w Przemyślu GOPS w Stubnie GOPS w Żurawicy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przemyślu Komenda Miejska Policji w Przemyślu Specjalistyczny Ośrodek Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej	Środki własne samorządów W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRPiPS oraz EFS Środki z budżetu państwa Inne środki zewnętrzne	2026-2030 (w każdym roku obowiązywania programu)	Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych (plakatów, ulotek, broszurki itp.) na temat instytucji udzielających pomocy, Liczba stron internetowych na których udostępniono informacje na temat instytucji pomocowych	Sprawozdania Faktury za wykonanie materiałów inform. Protokoły odbioru materiałów informacyjno-promocyjnych Strony internetowe

		przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia i Fundacje na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny)				
--	--	---	--	--	--	--

Tabela nr 18. Cel szczegółowy 4

Tworzenie bezpiecznego środowiska wychowawczego poprzez wspieranie działań instytucji i rodzin w zakresie budowania bezpiecznych i wspierających relacji z dziećmi						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot koordynujący realizację zadania	Instytucje realizujące i wspierające zadania	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła danych do pomiaru wskaźnika
Organizowanie warsztatów i szkoleń, konferencji, kampanii dla osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej.	PCPR w Przemyślu	Starostwo Powiatowe w Przemyślu Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przemyślu OPS z terenu powiatu przemyskiego; MGOPS w Birczy MGOPS w Dubiecku GOPS w Fredropolu GOPS w Krasieczynie GOPS w Krzywczy GOPS w Medyce GOPS w Orłach GOPS w Przemyślu	Środki własne samorządów W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRPiPS oraz ROPS Środki z budżetu państwa Inne środki zewnętrzne	2026-2030 (w każdym roku obowiązywania programu)	Liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej Liczba osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej, uczestniczących w szkoleniach i warsztatach	Sprawozdania Listy obecności Ankieta ex-post Dokumentacja zdjęciowa Zaświadczenia potwierdzające udział w szkoleniu/ warsztatach

		GOPS w Stubnie GOPS w Żurawicy Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Przemyślu Komenda Miejska Policji w Przemyślu Specjalistyczny Ośrodek Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia i Fundacje na rzecz przeciwdziałani a przemocy i wsparcia rodziny)			Liczba wydanych zaświadczeń potwierdzając ych udział w szkoleniu/ warsztatach	
--	--	---	--	--	---	--

2. Zadania Programu.

Powiatowy Program Służący Działaniom Profilaktycznym w Zakresie Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2026-2030, ma na celu zmniejszanie rozmiaru i skutków przemocy domowej wobec dzieci w powiecie przemyskim. Jednym z kluczowych elementów jest realizacja zintegrowanych i wieloaspektowych działań, które koncentrują się na popularyzacji oraz wdrażaniu odpowiedzialnych i wspierających form wychowania wśród rodziców i opiekunów. Również ważne jest zwiększanie świadomości dzieci i młodzieży na temat zjawiska przemocy domowej.

3. Realizatorzy i współrealizatorzy Programu oraz instytucje wspierające.

Za realizację oraz koordynację działań objętych Programem odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu (w tym Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu).

Powiatowy Program Służący Działaniom Profilaktycznym w Zakresie Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2026-2030 realizowany będzie w planie pięcioletnim.

Zadania przewidziane do wykonania w ramach Programu realizowane będą przy współpracy z innymi organami administracji publicznej działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2025r.poz.1338 z późn.zm.))

Pozostali partnerzy zewnątrzni w realizacji Programu to m.in:

1. Starostwo Powiatowe w Przemyślu;
2. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach;
3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Powiatu Przemyskiego;
4. OPS z terenu Powiatu Przemyskiego;
5. Policja;
6. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu;
7. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sprawach Karnych przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu;
8. Prokuratura;
9. Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola);
10. Organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz wsparcia rodziny;
11. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
12. Zakład Karny w Przemyślu (Oddział w Medyce).

4. Zakładane rezultaty Programu.

Program zakłada osiągnięcie następujących rezultatów:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy wobec dzieci na terenie powiatu;
- 2) zwiększenie przez dzieci i młodzież wiedzy na temat przemocy i agresji;
- 3) zwiększenie przez dzieci i młodzież umiejętności korzystania z pomocy innych;
- 4) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- 5) wzmocnienie rodzin w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi;
- 6) wzrost wiedzy i umiejętności rodziców/opiekunów w prawidłowym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi;
- 7) zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców/opiekunów.

5. Beneficjenci Programu.

Cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy domowej jak i ochronie osób doznających przemocy domowej w szczególności. Kierowany jest on zarówno do osób doznających jak i stosujących przemoc domową, jak również osób zajmujących się profesjonalnie udzielaniem pomocy osobom uwięzonym w przemoc.

Program skierowany jest przede wszystkim do:

- 1) rodzin i dzieci zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej;
- 2) rodzin doświadczających przemocy domowej, w tym osób doświadczających przemocy domowej, w szczególności dzieci;
- 3) rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- 4) rodzin niewydolnych wychowawczo, niezaradnych życiowo, dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym;
- 5) przedstawicieli władz lokalnych, instytucji i służb wspierających dziecko i rodzinę oraz działających na rzecz przeciwdziałania przemocy;
- 6) rodziców/opiekunów osób doznających przemocy tj. dzieci;
- 7) osób stosujących przemoc;
- 8) świadków przemocy;
- 9) organizacji pozarządowych;
- 10) społeczności lokalnej.

6. Formy Finansowania Programu.

- 1) budżetu samorządu powiatowego;
- 2) budżetu państwa;
- 3) zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej;
- 4) innych środków zewnętrznych;
- 5) środki własne instytucji wspierających.

7. Monitoring i ewaluacja Programu.

Monitoring polegał będzie na sprawdzaniu postępu założonych rezultatów Programu poprzez wykorzystanie analizy zbieranych danych ilościowych (np. sprawozdania), dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu. Monitoring realizacji założeń Programu odbywać się będzie w sposób ciągły podczas trwania całego Programu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu jako koordynator Programu odpowiedzialne za jego monitorowanie, raz na rok będzie dokonywało analizy jakościowej (ankiety) i ilościowej (sprawozdania) Programu w oparciu o dane przekazane przez instytucje zaangażowane w jego realizację.

Program podlegał będzie ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej ex-post: ocena procesu realizacji i/lub efektów Programu, dokonana na podstawie analizy ilościowej i jakościowej założeń i faktycznie osiągniętych wyników, ocena efektów działań i ich stopnia zgodności z założonymi celami, rezultatami, oddziaływaniem, identyfikacja nieprzewidzianych skutków działań i wskazanie kierunków rozwoju. Do ewaluacji Programu zostaną wykorzystane metody: ankieta ex-post, obserwacja, analiza dokumentów (sprawozdań, protokołów, zaświadczeń, list obecności, dzienników zajęć itp.)

Ewaluacja będzie przeprowadzana do końca marca, po zakończeniu każdego roku realizacji Programu. Po zakończeniu całego Programu zostanie przeprowadzona ewaluacja końcowa całego Programu. Ewaluacja prowadzona będzie w celu poprawy jakości realizowanego Programu.

Ocena realizacji Programu w postaci sprawozdania będzie przedstawiana Radzie Powiatu w Przemyślu przy rocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Przemyślu.

Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowywania Programu, i które należy wziąć pod uwagę w trakcie jego trwania.

Podsumowanie

Powiatowy Program Służący Działaniom Profilaktycznym w Zakresie Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2026-2030 jest nieodłącznym elementem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Działania związane z realizacją programów profilaktycznych są równie istotne jak te ukierunkowane na łagodzenie skutków przemocy domowej. Program profilaktyczny koncentruje się na promowaniu i wdrażaniu odpowiednich, wspierających metod wychowawczych w rodzinie zagrożonej przemocą wobec dzieci. Jego celem jest poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie kondycji całej rodziny.

Program opiera się na zintegrowanym systemie wsparcia skierowanym do rodzin doświadczających przemocy domowej. Kluczowym aspektem realizacji programu jest skuteczna koordynacja działań pomocowych, niemniej ważne niż działania związane z niwelowaniem skutków przemocy domowej. Kluczowym elementem programu jest koordynacja działań prewencyjnych na terenie powiatu, obejmujących pomoc specjalistyczną oraz działania edukacyjne i profilaktyczne. Szczególny nacisk kładzie na redukcję zjawiska przemocy domowej powiecie przemyskim poprzez współpracę różnych instytucji i profesjonalizację kadr pracujących z rodzinami.

Zadaniem Programu jest realizacja działań zwiększających świadomość społeczną, promocję metod wychowawczych bez użycia przemocy oraz rozpowszechnienie informacji o dostępnych formach pomocy – zarówno dla osób dotkniętych przemocą, jak i tych które ją stosują.

Zakłada się, że Program stanie się wspólnym, strategicznym planem działania wobec przemocy domowej, realizowanym na wielu poziomach przez instytucje i organizacje odpowiedzialne za zapobieganie i zwalczanie tego zjawiska. Dzięki jego realizacji oczekuje się poprawy skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawisk patologicznych oraz wzmocnienia kondycji rodzin w Powiecie Przemyskim.

Zestaw tabel:

Tabela nr 1. Działania podjęte Policję w latach 2022-2024 z powodu przemocy domowej ...	17
Tabela nr 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy	18
Tabela nr 3. Liczba wydanych nakazów i zakazów przez Policję w związku z przemocą domową w latach 2022 - 2024	20
Tabela nr 4. Liczba formularzy wszczynających procedurę „Niebieskich Kart” oraz liczba osób dotkniętych przemocą domową. Dane zebrane z 10 gmin z powiatu przemyskiego w latach 2022-2024.....	21
Tabela nr 5. Liczba osób dotkniętych przemocą domową	22
Tabela nr 6. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową...	23
Tabela nr 7. Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy domowej...	23
Tabela nr 8. Dostępność poradnictwa specjalistycznego dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej na terenie gminy	25
Tabela nr 9. Formy działań edukacyjnych	26
Tabela nr 10. Procedur Niebieska Karta -A” wszczynająca procedurę – dane z 10 gmin powiatu przemyskiego	28
Tabela nr 11. Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminach w powiecie przemyskim.....	30
Tabela nr 12. Kierowanie przez zespół interdyscyplinarny, osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową realizowanych przez powiat przemyski.....	31
Tabela nr 13. Czy na terenie gmin w powiecie przemyskim prowadzone były kampanie informacyjne mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.....	33
Tabela nr 14. Rodzaj udzielonego wsparcia osobom pracującym z osobami uwikłanymi w zjawisko przemocy domowej na terenie gmin w powiecie przemyskim	34
Tabela nr 15. Cel szczegółowy 1	49
Tabela nr 16. Cel szczegółowy 2	51
Tabela nr 17. Cel szczegółowy 3	52
Tabela nr 18. Cel szczegółowy 4	55

Zestaw wykresów:

Wykres nr 1. Czy wiesz czym jest przemoc domowa.....	37
Wykres nr 2. Czy w Twoim otoczeniu (rodzina, znajomi, sąsiedzi) występuje przemoc domowa	38
Wykres nr 3. Czy kiedykolwiek był(e)aś świadkiem przemocy domowej	39
Wykres nr 4. Jakie formy przemocy domowej są ci znane	39
Wykres nr 5. Czy wiesz gdzie można uzyskać pomoc w przypadku przemocy domowej w naszym powiecie	40
Wykres nr 6. Czy uważasz że w naszym powiecie potrzebne są dodatkowe działania w zakresie profilaktyki przemocy domowej	41
Wykres nr 7. Jakie formy profilaktyki przemocy domowej uważasz za najbardziej potrzebne w powiecie przemyskim.....	41
Wykres nr 8. Czy wiesz gdzie można zgłaszać przypadki przemocy domowej powiecie przemyskim	42
Wykres nr 9. Czy w Twojej opinii instytucje i organizacje w powiecie przemyskim na przykład szkoły, ośrodki pomocy społecznej, policja, współpracują w zakresie profilaktyki przemocy domowej.....	42
Wykres nr 10. Czy w Twojej ocenie, problem przemocy domowej jest wystarczająco poruszany w przestrzeni publicznej (np. w mediach, w szkołach, na spotkaniach społecznych)	43
Wykres nr 11. Czy uważasz że w powiecie przemyskim dostęp do pomocy dla ofiar przemocy domowej (np. ośrodek wsparcia, pomoc psychologiczna, porady prawne) jest wystarczający	44
Wykres nr 12. Czy w Twojej opinii osoby doświadczające przemocy w rodzinie w powiecie przemyskim mają wystarczające wsparcie w zakresie wychodzenia z tej sytuacji	44
Wykres nr 13. Czy chciał(a)byś, aby w naszym powiecie odbyły się konsultacje lub spotkania dotyczące działań profilaktycznych w zakresie przemocy domowej.....	45
Wykres nr 14. Płeć ankietowanych	46
Wykres nr 15. Wiek ankietowanych	46
Wykres nr 16. Wykształcenie ankietowanych	47
Wykres nr 17. Miejsce zamieszkania ankietowanych.....	48

Źródła:

1. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;
<https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/>
2. Opracowano na podst. materiałów edukacyjnych Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę
<https://fdds.pl/>
3. Michalska K., „Gdy dziecko jest świadkiem lub ofiarą przemocy”, Wydawnictwo PARPAMEDIA
4. www.niebieskalinia.info
5. www.niebieskalinia.org
6. www.niebieskalinia.org.
7. Szymańska J. „Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki”:
<https://pppstarogard.pl/wp-content/uploads/2018/06/programy-profilaktyczne.pdf>
8. Szczęsny W.W., „Zarys resocjalizacji...”, s. 205–206; Gaś Z.B.: Profilaktyka w szkole. W: Profilaktyka w szkole. Poradnik dla nauczycieli. Red. B. Kamińska-Buśko, Szymańska J. Warszawa, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej 2005, s. 17–18.
9. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005r., (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)
10. Szymańska J. „Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki” Ośrodek Rozwoju Edukacji 2012.

